

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Van Anh Nguyen

Kriminalita cizinců v ČR

Diplomová práce

Olomouc 2012

Já, níže podepsaná Van Anh Nguyen, autor diplomové práce na téma Kriminalita cizinců v ČR, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen „autorský zákon“) v platném znění, dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, správci:

Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka UP, která se nazývá Knihovna UP.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla podle autorského zákona.

Prohlašuji, že moje osobní údaje jsou pravdivé.

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Kriminalita cizinců v ČR, vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 30.3.2012

Podpis:

Na tomto místě bych ráda poděkovala Doc. JUDr. Alexandru Nettovi, CSc. za odborné vedení této práce, jeho ochotu a především nekonečnou trpělivost, se kterou k vzájemné spolupráci přistupoval. Dále bych chtěla taktéž poděkovat Matěji Brožovi, který mi poskytl mnoho odborných podnětů, pomohl s úpravou a jazykovou korekturou.

Obsah

Obsah	4
Seznam použitých zkratek	6
1. Koncepční materiál	10
1.1. Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR	10
1.2. Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců	12
2. Právní postavení cizinců	14
2.1. Obecně	14
2.2. Druhy přechodných pobytů	14
2.3. Trvalý pobyt	16
3. Nelegální migrace	18
3.1. Ilegalita pobytu	18
§ 340 TrZ – Organizování a umožnění nedovoleného překročení	18
státní hranice	18
§ 341 TrZ – Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území	19
republiky	19
§ 342 TrZ – Neoprávněné zaměstnávání cizinců	21
4. Trestní odpovědnost cizinců	24
4.1. Obecně	24
4.2. Místní působnost trestního zákoníku ve vztahu k cizincům	24
5. Vybrané trestné činy a jejich charakteristika	27
5.1. Porušování práv k ochranné známce a jiným označením dle § 268 TrZ	27
Shrnutí	31

5.2.	Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 TrZ.....	33
	Shrnutí	36
5.3.	Vražda dle § 140 TrZ	36
	Shrnutí	39
6.	Ukládání trestů cizincům	42
6.1.	Obecně	42
6.2.	Jednotlivé druhy trestů dle TrZ	44
6.3.	Vyhoštění.....	44
7.	Úvahy de lege lata a de lege ferenda	48
8.	Závěr.....	52
9.	Seznam použitých zdrojů	53
	Judikatura	53
	Právní předpisy.....	54
	Publikace	55
	Mezinárodní úmluvy	55
	Elektronické zdroje.....	55
	Články.....	57
	Shrnutí	58
	Summary.....	58

Seznam použitých zkratk

TrZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
ZPC	zákon č. 326/1999 Sb., zákon o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ZSM	zákon č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
LZPS	ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
Zpráva z roku 2007	Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2007
Zpráva z roku 2008	Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2008
Zpráva z roku 2009	Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2009
Zpráva z roku 2010	Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2010

Úvod

Giovanni Sartori si ve své knize „Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: esej o multietnické společnosti“ mimo jiné pokládá otázky: „Co je to dobrá společnost? Co je otevřená společnost? Co je pluralismus?“ Dle autorova názoru je dobrou společností, ve vztahu navenek, společnost otevřená. In contrario, uzavřená společnost není, resp. by neměla být v dnešním světě preferována. Ideál „otevřenosti“ pak spatřuje Sartori v pluralismu neboli „ve společném životě v rozličnostech a s rozlišnostmi“, ke kterým nutně přistupuje vzájemná tolerance a respekt, které jsou základními stavebními kameny, bez nichž se společnost bortí. Stručně řečeno, autor je zastáncem kulturního prolínání o kterém tvrdí, že je možné, pokud se obě resp. všechny strany budou vzájemně respektovat a tolerovat.¹ Tato teorie je jistojistě správná, ale v praxi má řadu trhlin. Má diplomová práce by měla být demonstrací trhlin nejzávažnějších, které bohužel v reálném životě mají své zastoupení, a to nikoliv zanedbatelné.

Z legálního pohledu je za kriminalitu považována trestná činnost (páchání pouze trestných činů) za určité období v určité oblasti.² Trestné činy jsou výsečí protiprávního jednání, které je společensky nejškodlivější, nejzávažnější a je logické, že reakcí na takové jednání je prostředek nejpřísnější (představuje prostředek „ultima ratio“), což je trestněprávní represe.³ Ve vyspělých lidských společenstvích trestné činy tolerovány nejsou a nebudou, na druhou stranu, není společnosti, ať už sebevíc vyspělé, která by je dokázala zcela vymýtit.

Cizinec je každá fyzická osoba, která není občanem České republiky. Pro účely zákona o pobytu cizinců se cizincem rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.⁴

Kriminalita cizinců představuje v nejvyhrocenější podobě intoleranci a neúctu „vnějšího“ prvku vůči pravidlům stanoveným ve státě, do kterého přichází. Kriminalita páchaná na cizincích pak značí nelibost vůči cizímu prvku, projevenou v nejnebezpečnější podobě.

¹ SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: esej o multietnické společnosti*. Praha: Dokořán, 2005. 132 s.

² HOLCR, Květoň. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009, s. 25.

³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 29.

⁴ Zákon č. 326/1999 Sb., zákon o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů - § 1 odst. 2.

Migrace je již po několik let trendem, který časem nepomine, naopak bude stále sílit. Migrační tendence v České republice byly v průběhu jejího historického vývoje ovlivňovány řadou faktorů. Pohyby osob uvnitř či vně států jsou v naprosté většině determinovány osobním přesvědčením, že v oné – jiné oblasti se migrantům povede lépe. Typicky se tak lidé stěhují z vesnic do měst, z rozvojových států do vyspělých zemí, ze zemí, pro něž jsou příznačné opakující se společenské nepokoje do zemí politicky stabilních apod. Naopak, za společensky nepříznivého období, kterými bezesporu byly obě dvě světové války i sovětská okupace, byl odliv (legální, nelegální) obyvatelstva masivní. Míra „propustnosti“ hranic každého státu je vyjádřena v cizineckých zákonech, státy v optimálním případě zvládají prostřednictvím cizinecké legislativy reagovat na dobové společenské potřeby jako je například nedostatek domácí pracovní síly.⁵ Česká republika byla původně pouze tranzitní zemí, v posledním desetiletí se však její status mění a jak zaznamenávají nejen statistiky, ale i samo obyvatelstvo, stává se zemí cílovou. Cizinci, nejpočetněji zastoupeni Slováci, Ukrajinci, Vietnamci, Rusy již přijíždějí s úmyslem zde setrvat, vytvořit si zde stabilní prostředí pro život svůj a svých potomků. V oblasti přistěhovalecké vznikají každoročně různé koncepty, strategie a plány, které mají naplnit účel (stabilní) státní migrační politiky, jejíž prioritou je: „...přijímat účinná opatření, která budou podporovat řízenou legální migraci a zároveň minimalizovat nelegální migraci. S tímto cílem také souvisí snaha zajistit účinnou ochranu státních hranic v rámci schengenského prostoru“.⁶ Problematika migrace cizinců, jejich pobytu a integrace, je složitá a má-li být „korektní“, je nutné zahrnout do cizinecké politiky řadu hledisek. Vytváření pozitivních vazeb mezi domácími a příchozími, při současné efektivní ochraně jak státních zájmů, ale i zájmů cizinců je mnohdy nadlidský úkol. Zákonodárce v tomto ohledu ani nemá naprosto volnou ruku, neboť právní rámec pobytu cizinců je korigován i mezinárodními závazky. Z důvodu nutnosti vypořádat se změnou povahy migrace směřující do České republiky byla přijata řada koncepčních dokumentů, kdy ty nejstěžejnější uvádím v první kapitole.

Mnou vybrané téma je mi blízké z toho důvodu, že jsem v této zemi taktéž stále cizinkou, a to i navzdory skutečnosti, že jsem zde prožila celý život a hodlám tu setrvat. Kriminalita cizinců je problematika citlivá, na druhou stranu velmi zajímavá. S politováním

⁵ Příkladem je Československo v období 70.let. Industriální rozvoj československých měst nebyl proveditelný bez výpomoci cizích pracovníků. Východiskem se staly dohody s dalšími socialistickými zeměmi, které způsobily příchod dělníků a učňů zejména z Polska, Vietnamu, Kuby, Angoly, Mongolska. Viz. DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (im)igranti v Česku: Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010, s. 27.

⁶ Materiál Ministerstva vnitra, odbor migrační a azylové politiky k problematice Migrační a azylové politiky dostupný na < <http://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=1610&docType=ART> >.

však musím konstatovat, že se jedná o téma velmi obsáhlé, u něhož je pro komplexnější představu žádoucí zmínit další společenské jevy, což mi však s ohledem na stanovený rozsah neumožnilo zcela podrobný rozbor problematiky.

Cílem mé práce je rozbor trestněprávní legislativy České republiky ve vztahu k cizincům (soustředím se na změny, které přinesl nový trestní zákoník). Do pozadí jsem odsunula analýzu grafů a statistik a celkově kriminologický pohled na věc, což ovšem neznamená, že jsem data a údaje obsažených ve statistikách a grafech nevyužila jako podklad k tvorbě závěrů, které ve své práci uvádím, právě naopak. Pozornost věnuji pobytovým zákonům, snažím se upozornit na praktiky cizinců, které vedou ke zneužívání zákonů, upravujících jejich vstup, pobyt a vycestování na území, čímž dochází k rozmáhání nelegální migrace, která je dle mého názoru v současné době nejsilnějším „kriminogenním“ faktorem ve vztahu ke kriminalitě cizinců.

Celou práci jsem rozčlenila do 8 kapitol. V první kapitole vymezuji prostřednictvím zásad, koncepcí a plánů postoj České republiky k migraci, cizincům a jejich integraci.

V druhé kapitole uvádím aktuální právní úpravu pobytu cizinců na území ČR.

Ve třetí kapitole se věnuji nelegální migraci a jejím praktickým dopadům na kriminalitu cizinců. Významná část je tvořena rozбором konkrétních ustanovení trestního zákoníku, která souvisí s bojem státu (i celé Evropské unie) s nelegální migrací.

Čtvrtá kapitola shrnuje místní působnost trestního zákoníku, neboť ve vztahu k cizincům se mi jeví jako žádoucí ji zmínit.

Pátá kapitola již uvádí konkrétní trestné činy, kterých se cizinci na území České republiky dopouští, jedná se však pouze o několik vybraných, kdy každý svůj výběr v předmětné kapitole odůvodňuji.

Šestá kapitole, která se nazývá „Trestání cizinců“, dominuje rozbor trestu vyhoštění, jakožto trestu, který je výlučně spojen pouze s cizinci.

V sedmé kapitole uvádím své návrhy dle lege ferenda a snažím se shrnout současný stav.

V osmé kapitole stručně sumarizuji své názory a poznatky, nabyté v průběhu vypracovávání mé diplomové práce.

1. Koncepční materiál

Považuji za žádoucí v úvodu této kapitoly upozornit na skutečnost, že jsem si dovolila celou tuto část koncipovat tak, že do své práce doslovně přejímám texty oficiálních zdrojů⁷, týkající se hlavních zásad a přístupu České republiky k problematice migrace, migrantů a jejich integrace, a to zejména v politickém kontextu. Záměrně se vyhýbám vlastním formulacím, neboť se domnívám, že v tomto případě by pro práci nebyly přínosem.

1.1. Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR

„Koncepce integrace cizinců na území ČR byla přijata usnesením vlády ČR ze dne 11. prosince 2000 č. 1266 vychází ze Zásad koncepce integrace cizinců na území ČR, vnitrostátní právní úpravy postavení cizinců v jednotlivých oblastech integrace cizinců a z mezinárodních dokumentů v dané oblasti. Konkretizuje zejména opatření na podporu integrace cizinců, určuje cílovou skupinu, k níž tato opatření směřují, formuluje možnosti, požadavky a úkoly cíleného působení příslušných ministerstev a dalších příslušných orgánů i institucí v oblasti podpory integrace cizinců na území ČR“.

Zásada č. 1

Politika vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce integrace cizinců na území ČR je založená na principech rovného přístupu a rovné příležitosti.

Zásada č. 2

Imigrační komunity jsou pokládány za integrální a obohacující součást společnosti a za plnohodnotné a nezbytné partnery při vytváření multikulturní společnosti.

Zásada č. 3

Vztahy mezi komunitami zahrnují všechny vztahy mezi domácím obyvatelstvem a imigračními komunitami, včetně jejich vzájemných vztahů.

Zásada č. 4

Politika vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců směřuje zejména k vytvoření legislativně-právních podmínek a koncepce zajištění ochrany a přístupu cizinců k základním lidským právům a svobodám, včetně politických, hospodářských,

⁷ Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR (zásada č.1–č.14), vše převzato z: Materiál Ministerstva vnitra, odbor migrační a azylové politiky k problematice Integrace cizinců, dostupný na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/integrace2.html#zasady>>.

Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců (zásada č.1- č.6), vše převzato z: Materiál Ministerstva vnitra k problematice Migrace, dostupný na <<http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>>

sociálních a kulturních práv s ohledem na délku, účel a cíl jejich pobytu na území ČR jako základnímu předpokladu jejich integrace a rozvoje dobrých vztahů mezi komunitami.

Zásada č. 5

Integrace imigrantů je přirozeným důsledkem migrace. Je chápána jako proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Integrace imigrantů je komplexním jevem, který má své podmínky a politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.

Zásada č. 6

Hlavním principem politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců je pozitivní přístup a převzetí odpovědnosti státu za vytváření podmínek, které umožní spravedlivou participaci cizinců na životě společnosti. Zaručuje imigrantům možnost přiměřeně, svobodně a plně se podílet na hospodářském, společenském a veřejném životě národa a svobodně udržovat vlastní náboženskou a kulturní identitu. Je základním instrumentem k uznání osobního úsilí, podílu i vlastní odpovědnosti imigrantů a jejich skupin v procesu integrace a rozvoje dobrých vztahů mezi komunitami.

Zásada č. 7

Podpora integrace imigrantů je založena na aktivním přístupu vlády a společnosti směřujícím k odstranění jejich diskriminace a umožňujícím využití hodnot dostupných všem obyvatelům ČR. Umožňuje rozvoj imigrační komunity a rozvíjí pocit její sounáležitosti a vzájemného respektování se ve vztahu k domácímu obyvatelstvu a k ostatním imigračním komunitám.

Zásada č. 8

Součástí politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce integrace cizinců na území ČR je vytvoření sociálně ekonomických, organizačních a administrativních podmínek pro aktivní podporu integrace cizinců. Zejména ve vztahu k zajištění jejich osobní účasti v procesu integrace i na společenském životě na místní úrovni a podpoře rovného přístupu a rovné příležitosti především na trhu práce, ve vztahu k bydlení, ke vzdělání, zdravotní a sociální péči a náboženství.

Zásada č. 9

Vláda při stanovení koncepce, cílů a obsahu politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců úzce spolupracuje s věcně příslušnými národními i mezinárodními vládními, mezivládními a nevládními organizacemi, akademickými a vědeckými pracovišti a se sdruženími imigrantů.

Zásada č. 10

Příprava koncepce vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce integrace cizinců na území ČR je koordinována MV a je realizována prostřednictvím příslušných rezortů, orgánů státní správy a ve spolupráci s orgány územní samosprávy a NNO a sdruženími imigrantů

Zásada č. 11

Nezastupitelnou úlohu v integraci cizinců mají orgány územní samosprávy. Tyto orgány se aktivně podílejí na tvorbě a realizaci koncepce a politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce integrace cizinců na území ČR. Na jejich činnosti v této oblasti se vláda organizačně a finančně spolupodílí.

Zásada č. 12

Vláda podporuje vznik, činnost a rozvoj NNO, sdružení imigrantů, církevních a charitativních organizací a vytváří podmínky pro jejich aktivní účast při integraci cizinců.

Zásada č. 13

Vláda podporuje vytváření reálného mediálního obrazu o vztazích mezi komunitami a o možnostech jejich dalšího rozvoje a podpory. Zaměření a cíle v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce integrace cizinců na území ČR jsou neslučitelné s jakoukoliv formou veřejné diskriminace namířené proti imigračním komunitám nebo jejich příslušníkům.

Zásada č. 14

Příprava a postupné zavádění politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce integrace cizinců na území ČR bude probíhat v etapách podle schváleného časového harmonogramu nejpozději do konce roku 2002.

1.2. Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců

Dalším základním koncepčním materiálem jsou Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců přijaté usnesením vlády České republiky ze dne 13. ledna 2003 č. 55. Znění jednotlivých zásad vyjadřuje vůli České republiky aktivně a zodpovědně se za respektování závazků plynoucích z mezinárodních úmluv, smluv a doporučení zabývat migrační politikou.

Zásada 1

Česká republika s ohledem na mezinárodní závazky, které pro ni vyplývají z členství v Evropské unii, důsledně prosazuje řídicí roli státu v oblasti migrace.

Zásada 2

Migrační politika státu je založena na koordinovaném postupu všech státních orgánů, orgánů územní a zájmové samosprávy a na podpoře ze strany dalších subjektů zabývajících se migrací.

Zásada 3

Migrační politika státu je zaměřena na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit a to jak opatřeními na poli mezinárodní spolupráce, tak i opatřeními národními.

Zásada 4

Migrační politika státu neklade překážky legální migraci, a podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná.

Zásada 5

Realizace migrační politiky státu předpokládá široké zapojení nevládních a dalších organizací občanské společnosti.

Zásada 6

Česká republika se spolupodílí na úsilí světového a evropského společenství, na řešení migračních důsledků humanitárních krizí a na odstraňování příčin těchto jevů.

2. Právní postavení cizinců

2.1. Obecně

Podmínky vstupu, pobytu a vycestování cizinců upravuje zákon č. 326/1999, zákon o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon v § 1 odst. 2 stanoví, že cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.⁸ Zákon v jednotlivých ustanoveních rozlišuje mezi cizincem – občanem Evropské unie a cizincem – občanem státu, který není členem Evropské unie tak, že stanoví odlišné podmínky pro vstup, pobyt a vycestování těchto osob. Novela pobytového zákona účinná od roku 2011 přinesla řadu změn (změny v řízení o udělení dlouhodobého víza, změny v podobě průkazu o povolení k pobytu, změny v požadavcích na doklad o zajištění ubytování, na doklad o cestovním zdravotním pojištění, na prokázání zajištění prostředků k pobytu, na žádost o modrou kartu a její vydání).⁹

2.2. Druhy přechodných pobytů

V § 17 ZPC jsou vyjmenovány jednotlivé způsoby, jakými může cizinec pobývat na území ČR přechodně:

- a) bez víza
- b) na základě krátkodobého víza
- c) na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu nebo povolení k přechodnému pobytu, nebo
- d) na základě výjezdního příkazu

Ad a)

Přechodný pobyt bez víza upravuje § 18 ZPC a je možný např.:

⁸ V souvislosti s uvedeným je vhodné uvést relevantní akty Evropské Unie, kterými pak jsou: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech; Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, v platném znění; Směrnice Rady 2001/40/ES ze dne 28. 5. 2001 o vzájemném uznávání rozhodnutí o vyhoštění státních příslušníků třetích zemí; Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Rady 2009/50/ES o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci atd.

⁹ Materiál Ministerstva vnitra k problematice pobytu cizinců na území České republiky, dostupný na <<http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21558937&doctype=ART&chnum=3>>.

- jedná-li se o občana EU,
- jedná-li se o osobu, která je ve výkonu zabezpečovací detence, vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody;
- jedná-li se o osobu mladší 15-ti let po dobu hospitalizace, pokud přicestoval s jiným cizincem, v jehož cestovním dokladu je zapsán, a tento cizinec vycestoval z území
- jedná-li se o držitele dokladu o povolení dlouhodobého nebo trvalého pobytu na území jiného smluvního státu a doba pobytu na území nepřekročí 3 měsíce, anebo
- jedná-li se o rodinného příslušníka občana Evropské unie, který sám není občanem Evropské unie atd.

Ad b)

Přechodný pobyt na území na základě krátkodobých víz udělených podle přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství - Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex). Negativní jev spjatý s tímto druhem víza spočívá v jeho zneužití k výdělečné činnosti¹⁰ a rozšířená je i cílené obchodování s formuláři institutu „pozvání do ČR“.¹¹

Ad c)

Dlouhodobé vízum - § 30 a násl. ZPC:

K přechodnému pobytu na základě dlouhodobého víza se vyžaduje udělení víza k pobytu nad 90 dní. Vízum k pobytu nad 90 dnů se uděluje:

¹⁰ „U víz k pobytu do 90 dnů dochází k jeho zneužívání, a to ve formě výkonu neoprávněné výdělečné činnosti. Cizinci přijíždějí do České republiky na základě tohoto víza, které jim pomohl zajistit zprostředkovatel práce – „klient“, v některých případech i zaměstnavatel. Ze strany klienta je jim přislíbena následná zajištění všech potřebných povolení pro výkon výdělečné činnosti v České republice, nicméně k zajištění těchto dokumentů nikdy nedojde. Cizinec i přes tyto skutečnosti dál zůstává na území a vykonává výdělečnou činnost. Značnou část ze svého výtěžku následně odvádí klientovi, zbytek finančních prostředků ve většině případů odesílá do své domovské země rodině. V těchto uvedených případech pak cizinci na území přežívají na hranici chudoby a bez platných cestovních dokladů, které dobrovolně odevzdali klientovi s příslibem vyřízení potřebných povolení.“ Viz Zpráva z roku 2008.

¹¹ „...docházelo k obchodování s formuláři institutu „Pozvání. do ČR“. Organizátoři tohoto způsobu získání českého víza vyhledávají osoby zejména ze sociálně slabších vrstev. Těmto osobám poté dávají podepisovat formuláře pozvání. Jsou případy, kdy cizinci, kteří v České republice mají povolen trvalý pobyt, dokáží v průběhu jednoho až dvou měsíců pozvat do České republiky více jak 30 dalších cizinců. Jedná se jednoznačně o obchod s formuláři „Pozvání do ČR“, které jsou bílými nechávanými za úplatu podepisovat lidmi, kteří zvané cizince neznají, často ani jejich státní příslušnost či národnost, a kteří se ani nezajímají, co se s jejich pozváním stane.“ Viz Zpráva z roku 2009.

- cizinci, který hodlá pobývat na území za účelem vyžadujícím pobyt na území delší než 3 měsíce
- cizinci za účelem převzetí povolení k trvalému pobytu, povolení k dlouhodobému pobytu
- za účelem společného soužití rodiny
- za účelem studia na území ČR nebo za účelem vědeckého výzkumu na území ČR.

Povolení k dlouhodobému pobytu - § 42 a násl. ZPC:

Povolení k dlouhodobému pobytu se uděluje na základě žádosti, kterou je oprávněn podat např.:

- cizinec, který na území pobývá na vízum k pobytu nad 90 dnů, hodlá na území přechodně pobývat po dobu delší než 6 měsíců a trvá-li stejný účel pobytu
- rodinný příslušník výzkumného pracovníka
- cizinec, který na území pobývá jako člen personálu zastupitelského úřadu cizího státu nebo mezinárodní vládní organizace akreditované v České republice

Udělení dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu se taktéž v praxi setkává s četnými případy zneužití.

Ad d)

Výjezdní příkaz opravňuje cizince k přechodnému pobytu na území po dobu, která je nezbytná k provedení neodkladných úkonů, a k vycestování z území.

2.3. Trvalý pobyt

V § 65 – 87 ZPC je upraven trvalý pobyt. Cizinec je oprávněn pobývat na území v rámci trvalého pobytu na základě:

- povolení k trvalému pobytu
- rozhodnutí příslušného orgánu o svěřeni tohoto cizince do náhradní výchovy, je-li splněna podmínka podle § 87 odst. 1 ZPC.

Režim trvalého pobytu představuje pro cizince nabytí nových práv a výhod s tímto spojených, oproti režimu dlouhodobého pobytu. Druhou stranou mince jsou striktnější zákonné požadavky, které musí žadatel splnit, aby mu povolení k trvalému pobytu bylo příslušným orgánem uděleno.

3. Nelegální migrace

3.1. Ilegalita pobytu

V souvislosti s ilegalitou pobytu cizinců na území ČR¹² je nutno připomenout některá ustanovení TrZ, která mají za cíl obstruovat neregulérní pobyt cizinců. Zařazení těchto jednání mezi skutkové podstaty trestných činů souvisí s plněním závazků v boji proti nelegální migraci, realizovaného v rámci politiky Evropské unie, kdy je ze strany České republiky vyžadováno, aby do svého vnitrostátního práva zapracovala směrnici Rady č. 2002/90/ES, kterou se definuje napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu¹³ a rámcové rozhodnutí Rady 2002/946, o posílení trestního rámce s cílem zabránit napomáhání k nepovolenému vstupu, tranzitu a pobytu.¹⁴

§ 340 TrZ – Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice

V § 340 TrZ je vyjádřen zájem státu na regulaci procesu překračování státních hranic, což má přispět k boji proti možnému organizovanému zločinu, nelegální migraci apod. Za nedovolené překročení hranic se považuje jejich překročení mimo hraniční přechod, jejich překročení na hraničním přechodu v jiné než stanovené provozní době, nebo překročení v rozporu s účelem hraničního přechodu, úmyslné vyhnutí se kontrole na hraničním přechodu.¹⁵ S ohledem na náš vstup do schengenského prostoru toto ustanovení platí pouze u tzv. vnějších hranic vzdušného typu a při případném dočasném zavedení kontrol na

¹² Nejčastější způsoby, jakými se cizinec dostane do ilegality: 1) cizinec vstoupí na území ČR bez příslušného povolení 2) cizinec sice vstoupí na území ČR s příslušným povolením, ale následně pobývá bez příslušného povolení – např. zdržuje se na území ČR vědomě/nevědomě déle, než je mu povoleno na základě víza 3) cizinec pobývá na území ČR i navzdory mu uloženému správnímu/trestnímu vyhoštění.

¹³ Směrnice Rady 2002/90/ES, ze dne 28. listopadu 2002, kterou se definuje napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu:

1. Každý členský stát přijme vhodné sankce vůči:

a) každé osobě, která úmyslně napomůže osobě, která není státním příslušníkem členského státu, vstoupit na území členského státu nebo přejít přes území takového státu v rozporu s právními předpisy dotyčného státu o vstupu nebo přechodu cizinců;

b) každé osobě, která úmyslně za úplatu napomůže osobě, která není státním příslušníkem členského státu, k pobytu na území členského státu v rozporu s právními předpisy dotyčného státu o pobytu cizinců

¹⁴ Rámcové rozhodnutí Rady 2002/946/SVV, ze dne 28. listopadu 2002, o posílení trestního rámce s cílem zabránit napomáhání k nepovolenému vstupu, tranzitu a pobytu:

(1) Jedním z cílů Evropské unie je poskytovat svým občanům v prostoru svobody, bezpečnosti a práva vysokou úroveň ochrany tím, že rozvíjí společný postup členských států v oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech.

(2) V tomto rámci je třeba přijmout opatření k boji proti napomáhání k nedovolenému přistěhovalectví, jak v souvislosti s nepovoleným překračováním hranic ve vlastním smyslu slova, tak i v souvislosti s překračováním hranic za účelem udržování sítí vykořisťujících lidské bytosti.

¹⁵ Zákon č. 216/2002 Sb., zákon o ochraně státních hranic - § 3.

vnitřních hranicích.¹⁶ Pachatelem může být pouze osoba, která nedovolené překročení státní hranice organizuje, umožní apod. nikoliv však osoba, která samotné jednání spočívající v nedovoleném překročení státní hranice zrealizuje.¹⁷ Prvotním způsobem bylo využívání tzv. převaděčů, kteří za úplatu zajistili převod, většinou skupin nelegálních migrantů, mimo hraniční přechod. Dalším způsobem je přeprava (již v rámci schengenského prostoru) migrantů dopravními prostředky. Dříve rozšířena přeprava vozidly různých typů je nahrazována přepravou hromadnými dopravními prostředky – vlaky, linkovými autobusy. Mezi asijskými migranty byla v poslední době zaznamenána nová invence, využívající podobnosti těchto osob. Nelegální migrant cestuje na platný cestovní doklad, ovšem tento doklad patří jinému členu asijské komunity, kterému je migrant podobný. Arabská komunita se za účelem proniknutí do schengenského prostoru uchyluje k padělání víz a cestovních dokladů. K zamezení fenoménu nelegální migrace je nutno prostorově přistoupit již při vnějších hranicích schengenského prostoru, neboť jedině takto je možné předcházet dalším nežádoucím aktivitám nelegálních migrantů. Mezi navrhovanými řešeními jsou důslednější kontroly, včetně kontroly otisků prstů pro cizince z třetích zemí, dále zintenzivnění namátkových kontrol v objektech, u nichž je zvýšené podezření výskytu trestné činnosti cizinců, tzn. akce zaměřené na přístupové komunikace ke státním hranicím, vlaková a autobusová nádraží, tržnice, čerpací stanice, obchodní centra, herny, noční kluby apod.¹⁸

§ 341 TrZ – Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území

republiky

Jak již bylo nastíněno výše, vláda za účelem implementace směrnice Rady č. 2002/90/ES vytvořila příslušný vládní návrh, jehož původní znění bylo jemně řečeno amatérské. Při interpretaci vládního návrhu bylo možné bez náročnější právní argumentace dojít k závěru, že pachatelem tohoto trestného činu budou všechny osoby, které se dostanou do jakéhokoliv úplatného styku (právníci za poskytnutí právních služeb, lékaři za úplatný zákrok, ale sousedé, kteří nelegálnímu cizinci za úplatu pomohou s opravou) s nelegálně pobývajícím cizincem. Takový stav by však nebyl slučitelný s principy právního státu, garantující základní lidská práva a svobody, ale koneckonců by nebyla dána ani konformita s komunitárním právem. Formy napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky

¹⁶ RIZMAN, Stanislav. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1.vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 2932 (§ 340 Trestního zákoníku).

¹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15.1.2001, sp.zn. 11 Tcu 92/2000.

¹⁸ Převzato ze Zprávy z roku 2009 a ze Strategie pro práci Policie ve vztahu k menšinám pro období 2008-2012.

jsou skutečně rozličné, cizinci využívají všech možností, které právo poskytuje k legalizaci pobytu. Nejčastějšími případy jsou¹⁹:

Účelové sňatky

Dalo by se říci, že se jedná o novodobé sňatky z rozumu, neboť český občan/občanka, který do takového svazku vstupuje, je motivován hlavně resp. pouze finanční stránkou věci. Budoucí manžel/manželka cizince zpravidla pochází ze slabších sociálních vrstev, tudíž vidina poměrně vysoké finanční odměny (80.000,- Kč a výše) ji/ho přesvědčí přistoupit na protislužby s tímto „obchodem“ spjaté. Takovéto manželství „pro forma“ nebývá konzumováno, dokonce se stává, že manželé paralelně udržují své původní/nové vztahy. Kamenem úrazu pro fingovaná manželství v těchto případech mohou být prověrky. Pověření příslušníci policie provádí kontroly (zejména neohlášené) v uvedeném místě trvalého pobytu manželů (pro důvěryhodnost bývá stejné), vyslyší sousedy a na závěr se přistoupí k samotnému výslechu páru (na nejvyšší institucionální úrovni v těchto věcech vykonává působnost Ministerstvo vnitra).²⁰

Rozlišují se dva případy účelových manželství. První případem je situace, kdy se cizinec cíleně seznámí s občanem/občankou České republiky, a to zpravidla v zemi svého původu a předstírá vztah za účelem dosažení svých cílů (tento způsob se dá připodobnit k jednání tzv. sňatkových podvodníků).²¹ Do druhé kategorie (častější), spadají případy uzavírání účelových manželství v souvislosti se správním řízením o správním vyhoštění cizince.²²

Společenskou škodlivost fingovaných manželství nelze omezit pouze na jejich „nečistý“ účel. Zákonné změny (možnost požádat o trvalý pobyt nevzniká ihned po uzavření manželství, nýbrž až po dvou letech trvajícího manželství) se staly podkladem pro tvorbu závislosti manžela-cizince na manželovi-českém občanovi. Tato závislost může vést k šikanóznímu jednání, vydírání, vyhrožování či domácímu násilí.²³ Klasifikování jednání,

¹⁹ Převzato ze Zprávy z roku 2008, 2009, 2010.

²⁰ Mnohdy se jedná o zapeklité otázky, jejichž účelem není prověřit (ne)účelovost manželství, nýbrž stresové působení na vyslychaný pár. Jedná se o otázky typu: „Na jakém boku leží Vaše manželka?“ nebo „Kolik domovních dveří se nachází v patře ve kterém bydlíte?“

²¹ Tento způsob se stal typickým pro státní příslušníky Nigérie. Viz Zpráva z roku 2010

²² Tento způsob se stal typickým pro státní příslušníky Vietnamu, Turecka. Viz Zpráva z roku 2010.

²³ JELÍNKOVÁ, Marie, SZCZEPANIKOVÁ, Alice. *Binacionální sňatky a česká migrační politika: Jak je to vlastně s tou pravostí a fikcí?* [online]. migraceonline.cz, 6.12.2007 [cit. 13. prosince 2011]. Dostupné na <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2062134>>.

kteřé spočívá v napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky, jako trestného činu, se mi jeví jako způsob, kterým tento nerovný vztah částečně vyrovnat.

Účelové otcovství²⁴

Podstata tohoto jednání spočívá v zápisu cizince, jako otce dítěte-občana České republiky, do rodného listu a to za smluvenou úplatu. Takovému cizinci je po předložení rodného listu dítěte a osvědčení o jeho státním občanství vydáno povolení k přechodnému pobytu. Druhým modelovým případem je souhlasné prohlášení učiněné matkou – cizinkou a otcem – českým občanem, na základě kterého je český státní občan zapsán na příslušné matrice jako otec dítěte cizinky, čímž dítě automaticky nabývá české státní občanství, dále následuje soudní zřeknutí se otcovství ze strany otce – českého občana a namísto něj je do rodného listu zapsán jeho biologický otec – cizinec. Celý proces je završen podáním žádosti o povolení k pobytu na území České republiky pro rodinného příslušníka občana České republiky.²⁵ Palčivým závěrem těchto praktik je skutečnost, že nejenom české, ale celoevropské zákonodárství²⁶ (vycházející z cílů migrační politiky, která respektuje právo cizince na rodinný život a rozvíjení vazeb cizince a jeho rodinných příslušníků), které tenduje k vytváření příznivých podmínek pro osobní život migrantů, což má přispět k jejich integraci, je nejzneužívanějším prostředkem jak „posvětit“ neregulární pobyt.

§ 342 TrZ – Neoprávněné zaměstnávání cizinců

Pro tuto neregulární aktivitu se vžilo lidové označení „práce na černo“. Zvláštností je však skutečnost, že většina tento nežádoucí jev spojí automaticky s přistěhovalci, aniž by si uvědomila, že práce na černo není „výsadou“ imigrantů, ba dokonce početně v této aktivitě nepředčí domácí obyvatelstvo. Klíčovou roli v tomto sehrávají hromadné sdělovací

²⁴ Byly také šetřeny trestné činy poškozování cizích práv dle § 209 trestního zákona, spáchaných formou úplatných zápisů do rodných listů dětí, kdy jsou porušována práva dětí zaručená mezinárodní Úmluvou o právech dítěte (č.104/1991Sb.). Stíhání trestných činů dle § 209 zahrnuje postih obou rodičů, to znamená i cizince, který z těchto podvodných skutků profituje získáním legálního pobytu. To je zásadní pozitivum oproti stíhání trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu dle § 171d, kdy je stíhán pouze český občan. Viz Zpráva z roku 2009.

²⁵ Viz Zpráva z roku 2009

²⁶ Migrace z důvodu slučování rodin je za poslední dvě dekády nejčastějším způsobem vstupu do zemí Evropské unie. (Tato migrace navazuje na migraci pracovní, která byla však postupně utlumena. Pracovníci, kteří se do té doby nesjednotili se svými rodinami, začali usilovat o příjezd svých rodinných příslušníků – zejména manželek, dětí ve školním věku ponechávali doma výchově prarodičům.) Vzniklá migrační situace vedla v mnoha státech ke změnám v migrační politice nebo se stala ospravedlněním pro změny zákonů. Prakticky se jednalo o pokusy o zamezení migrace z důvodu sloučení rodiny, zamezení zneužití účelových manželství, ale i manželství z donucení. Viz KRALER, Albert. *Civic Stratification, Gender and Family Migration Policies in Europe. Final Report*. [online]. icmpd.org, finální verze zveřejněna v květnu 2010 [cit. 2. ledna 2012]. Dostupné na <<http://research.icmpd.org/1445.html>>.

prostředky, které jsou především nositeli této nepopulární propagace. Faktory podmiňující existenci tohoto jevu jsou tyto: poptávka po práci na černo, nabídka práce na černo, poptávka po službách a zboží, vzniklého prací na černo, výkyvy ve výkonnosti ekonomiky, demografický vývoj, změny v pracovněprávní oblasti.²⁷ I při vysokých mírách nezaměstnanosti se vyspělé státy potýkají s nedostatkem pracovních sil, který se řeší zaměstnáváním zahraničních pracovníků. Je nutné zdůraznit, že politiky států (včetně České republiky) tento způsob vyrovnání nedostatku domácího trhu podporují za předpokladu, že jsou jak zaměstnavatelem, tak i zahraničním zaměstnancem dodržovány příslušné právní předpisy.²⁸ Hlavním motivem, pro který zaměstnavatelé nekráčí regulérní cestou, je motiv ekonomický. Při práci na černo se zaměstnavatelům daří snížit výrobní náklady konečného produktu (neodváděním daní, neplacením zdravotního pojištění a sociálního pojištění za zaměstnance), což jim umožňuje buď nastavit nižší cenu zboží a služeb či dosáhnout vyššího zisku z prodaného zboží či služby.²⁹ Zahraniční pracovníci jsou vyhledávanou pracovní silou z důvodů jejich cenové nenáročnosti, výkonnosti a snížených požadavků na pracovní prostředí a bezpečnost, což jsou atributy, které stabilně udržují poptávku. Zaměstnavatelům a zprostředkovatelům nevzniká zákonná povinnost poskytovat jakoukoliv pomoc cizinci, který nezávisle přichází o pracovní místo a v důsledku tohoto upadá do ilegality.³⁰ Do roku 2008 bylo, dle § 139 zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, možné za zprostředkování zaměstnání bez povolení či umožnění fyzické osobě nebo cizinci výkon nelegální práce uložit pokutu do 2.000.000,- Kč. Cizinec se dopustil přestupku tím, že vykonával nelegální práci vymezenou v § 5 zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, za což mu hrozila pokuta do výše 10.000,-Kč. Od roku 2009 byl ztřísněn postih, nově bylo možné za umožnění výkonu nelegální práce uložit pokutu ve výši do 5.000.000,-Kč. Rok 2012 přinesl zpřísnění pro osobu, která vykonává nelegální práci, neboť posunul výši horní hranice pokuty z 10.000,- Kč na 100.000,-Kč. Hnacím motorem pro legislativní změny v této oblasti mohla být hospodářská krize, která měla za následek propouštění zahraničních pracovníků a zákonodárce presumoval

²⁷ DRBOHLAV, Dušan. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha:Karolinum, 2008, s. 63-70.

²⁸ Např. zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti; zákon č. 187/2006 Sb., zákon o nemocenském pojištění; zákon č. 48/1997 Sb., zákon o veřejném zdravotním pojištění atd.

²⁹ DRBOHLAV, Dušan. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha:Karolinum, 2008, s. 70.

³⁰ Pro zahraniční pracovníky je typická neznalost jazyka, zákonů, vlastních práv. Tyto osoby jsou schopny přežít a vykonávat práci někdy až v nedůstojných podmínkách za symbolickou mzdu, a to vše je zapříčiněno neutěšenou sociální, politickou a ekonomickou situací v zemi původu, dále osobní finanční situací a v neposlední řadě rodinnými vazbami resp. závazky k rodině, kterou se pracovník snaží hmotně zabezpečit. Pro takovou osobou není jiné východisko – návrat do země původu bez dostatku finančních prostředků nepřipadá v úvahu.

jejich snahu setrvat ilegálně na území republiky a situaci řešit nelegální prací.³¹ V návaznosti na tuto skutečnost a v souvislosti s naplňováním cílů migrační politiky Evropské unie byla začleněna nová skutková podstata, jejímž cílem je potírání nelegální práce, zejména zamezením aktivit tento jev umožňující. Dle této skutkové podstaty nejsou sankcionováni pouze zaměstnavatelé, ale i zprostředkovatelé nelegální práce, což považují za vhodný krok zákonodárce. Jedná-li se o nelegální práci cizinců ve větším rozsahu, jsou to právě zprostředkovatelé, kteří jsou původci celého procesu. Může se jednat o jednotlivce i o agentury práce, které působí za hranicemi více států. Zprostředkovatelé představují nebezpečí, neboť mají vyvinutou organizační strukturu, síť příslušných kontaktů a v neposlední řadě kořistí na práci přistěhovalců (kromě počátečního poplatku za obstarání potřebných dokumentů souvisejících s příjezdem, inkasují i nemalé částky z na černo vyplacené mzdy pracovníka, aniž by z jejich strany bylo o cizince náležitě postaráno).³²

³¹ V oblasti nelegální migrace byl v roce 2009 oproti předcházejícímu roku zaznamenán nárůst zjištěných osob, a to zejména v kategorii nelegálního pobytu. Viz Zpráva z roku 2009.

³² „Došlo ke zpřísnění právní úpravy činnosti agentur práce. Novou podmínkou pro udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání právnické nebo fyzické osobě je souhlas Ministerstva vnitra Povolení ke zprostředkování je nyní možno odejmout i v případech, kdy MV ČR odvolá svůj souhlas s jeho vydáním, agentura poruší povinnost stanovenou § 308 nebo § 309 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce nebo když agentura opakovaně nesplní oznamovací povinnost uloženou § 59 odst. 2 zákona o zaměstnanosti. Podle nové právní úpravy může být fyzická osoba nyní ustanovena do funkce odpovědného zástupce pouze jediné právnické osoby a nesmí být současně jako fyzická osoba držitelem povolení ke zprostředkování. V souvislosti se zavedením institutu zelených karet nová legislativní úprava nedovoluje agenturám práce dočasně přidělovat k výkonu práce u uživatele zaměstnance, který je držitelem zelené karty.“ Převzato ze Zprávy z roku 2008.

4. Trestní odpovědnost cizinců

4.1. Obecně

Trestní odpovědnost je druhem právní odpovědnosti spočívající v následné sankční reakci státní moci za spáchaný trestný čin, jejímž subjektem je pachatel trestného činu a zpravidla se trestní odpovědnost projevuje v trestních sankcích.³³ Článek 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 LZPS stanoví, že státní moc lze uplatňovat v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Vázanost zákonem prostupuje celým českým právním řádem, včetně oblasti trestního práva a je zakotvena v notoricky známé zásadě „nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege“. Základem trestní odpovědnosti je spáchání pouze trestného činu osobou trestně odpovědnou.

Výše vyjmenované podmínky trestní odpovědnosti platí pro státní příslušníky stejně jako pro cizince a k jejich podrobnému a odbornému výkladu bych ráda odkázala na knihu p. Jelínka.³⁴

4.2. Místní působnost trestního zákoníku ve vztahu k cizincům

Ve vztahu k cizincům je žádoucí uvést, že místní působnost trestního zákoníku je ovládána:

1) zásadou teritoriality - § 4 TrZ:

„Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán na jejím území“. V rámci zásady teritoriality je rozhodujícím kritériem území, jakožto jasně vytyčené pole, na kterém se uplatňuje státní moc a tím se realizuje suverenita každého státu. Bez této suverenity by žádný stát nebyl schopen přežít, a tudíž považuji za zbytečné jakkoli polemizovat o oprávnění státu povolávat k trestní odpovědnosti i cizí státní příslušníky. I tato zásada má své mantinely stanovené mezinárodními smlouvami.³⁵

Trestní zákoník v § 4 odst. 2 rovněž pamatuje na postih tzv. distančních deliktů, což jsou trestné činy, u nichž mezi jednáním a následkem existuje určitá distance, zejména pak místní. V takovém případě místo jednání při spáchání trestného činu není shodné s místem, kde nastal či měl nastat následek (účinek) trestného činu.³⁶ I když trestný čin byl započat i

³³ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1140-1141 .

³⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. 912 s.

³⁵ Např. Vídeňská úmluva o diplomatických stycích.

³⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 62.

dokonán v cizině, kde se popř. takový skutek nepovažuje za delikt, je trestný, mělo-li k dokončení trestného činu podle záměru pachatele dojít v tuzemsku.³⁷

Zásadní změny doznala právní úprava účastenství, neboť dochází k nabourání zásady akcesority účastenství. V § 4 odst. 3 písm. b) TrZ se uvádí, že účastenství je spácháno na našem území, jednal-li tu alespoň zčásti účastník činu spáchaného v cizině (návaznost na § 24 odst. 2 – „nestanoví-li zákon něco jiného“), čímž dochází k osamostatnění účastenství.³⁸ Za podmínky, že účastník jednal na území České republiky, tedy není dle § 4 odst. 4 TrZ rozhodné, zda čin pachatele je v cizině vůbec trestný a jak, na účastníka se použije našeho trestního zákona. Zásada akcesority nemůže však být zcela ignorována, což znamená, a to i v kontextu výše uvedeného, že se hlavní pachatel v cizině musí dopustit alespoň pokusu činu, který je v České republice trestný.³⁹

2) zásadou ochrany a univerzality - § 7 TrZ

Tyto zásady znamenají rozšíření státní jurisdikce mimo státní území a na jiné osoby, nežli pouze státní občany. V případě taxativně vymezených trestných činů dochází k posuzování jejich trestnosti dle TZ i tehdy, spáchal-li takový trestný čin v cizině cizí státní příslušník nebo osoba bez státní příslušnosti, který nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt. Zásada ochrany zajišťuje ochranu státním orgánům a jejich činnosti a důležitým zájmům státu obecně. Zásada univerzality umožňuje postihovat jednání, která rozsahem případného následku překračují hranice státu a není v zájmu pouze jednoho státu proti nim zasáhnout a současně souvisí s plněním mezinárodních závazků.⁴⁰

3) subsidiární zásada univerzality - § 8 TrZ

Trestní zákoník v § 8 nastoluje podmínky, za kterých se podle zákona ČR posuzuje trestnost činu spáchaného v cizině cizím státním příslušníkem nebo osobou bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt. První podmínkou je oboustranná trestnost – čin musí být trestný i podle zákona účinného na území kde byl spáchán. Druhou podmínkou je dopadení pachatele na území České republiky a třetí podmínkou je nevydání či nepředání k trestnímu stíhání cizímu státu nebo jinému subjektu k trestnímu stíhání oprávněnému.

³⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku* 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 56 (§ 4 TrZ).

³⁸ KRATOCHVÍL, Vladimír. „Zrcadlo prvních třiceti šesti...“ (paragrafů obecné části nového trestního zákona České republiky – 2002). *Trestněprávní revue*, 2003, č. 1, s. 1.

³⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 58 (§ 4 TrZ).

⁴⁰ Např. Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí nebo Mezinárodní úmluva o potírání penězokazectví.

Podle § 8 odst. 2 TrZ se dle zákona České republiky posuzuje trestnost činu spáchaného v cizině cizím státním příslušníkem nebo osobou bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt, také tehdy, byl-li čin spáchán ve prospěch právnické osoby, která má na území České republiky sídlo nebo organizační složku, anebo fyzické osoby, která je podnikatelem a má na území České republiky podnik, jeho organizační složku nebo místo podnikání.

5. Vybrané trestné činy a jejich charakteristika

Při nahlédnutí do statistik kriminality cizinců za období od roku 2005 – 2010, vedených Českým statistickým úřadem, je možné dojít k závěrům, že cizincům je páchaní určitým druhů trestných činů „vlastní“; v objemu odsouzených, za ten či onen trestný čin, dokonce převyšují domácí obyvatelstvo, ale u některých trestných činů nebyl evidován ani jeden případ odsouzení cizího státního příslušníka za daný trestný čin. Hodnoty jsou po celé sledované období, až na mále odchylky zachovávány. Orientace cizinců na určitou oblast je dána zejména ekonomickým, ale i kulturním a psychologickým pozadím. Protože mi stanovený rozsah neumožňuje věnovat se každému trestnému činu, vybrala jsem si pouze několik, které jsou buď nejfrekventovanější, nebo z mého pohledu nejzajímavější a budu se snažit shrnout nejdůležitější závěry.

5.1. Porušování práv k ochranné známce a jiným označením dle § 268

TrZ

(1) Kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Stejně bude potrestán, kdo pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní firmu nebo jakékoliv označení s ní zaměnitelné nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně opatřené označením původu nebo zeměpisným označením anebo takovým označením s ním zaměnitelným nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nebo služby nabídne, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

b) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

b) *dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.*

Objekt: Zájem státu na ochraně řádného průběhu hospodářské soutěže.

Subjekt: Kdokoliv.

Subjektivní stránka: Vždy úmysl.

Ochranná známka může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.⁴¹ V případě, že pachatel uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou - neprovádí na neoprávněně užitě ochranné známce žádné změny, užívá v podobě, v jaké náleží jiné osobě. V případě, že pachatel uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou zaměnitelnou s tou, k níž přísluší výhradní právo jinému - činí tak tím, že vychází ze základní charakteristiky chráněné ochranné známky a doplní ji svými dílčími odlišnostmi, které způsobí zaměnitelnost.⁴² *Zaměnitelné* jsou takové známky, které se svým tvarem, vyobrazením apod. natolik podobají ochranné známce zapsané do rejstříku ochranných známek, že je lze bez bližšího zkoumání zaměnit.⁴³

Neoprávněným označením ochrannou známkou je jakékoli vyznačení nebo uvedení zapsané ochranné známky jiného, pachatelem na vlastní výrobky nebo služby nebo na výrobky nebo služby jiné osoby rozdílné od jejího vlastníka nebo jiného oprávněného uživatele anebo její jiné užití ve spojení s těmito výrobky či službami.⁴⁴

Obchodní firma je název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatel je povinen činit právní úkony pod svou firmou.⁴⁵

Neoprávněným užíváním obchodní firmy je jakékoli použití obchodní firmy jiného podnikatele zapsaného v obchodním rejstříku pachatelem v souvislosti s vlastním výrobním, obchodním nebo jiným podnikáním anebo její jiné užití ve spojení s vyrobenými výrobky či poskytnutými službami.⁴⁶ **Označením původu** je název oblasti, určitého místa nebo země (dále jen "území") používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže

⁴¹ Zákon č. 441/2003 Sb., zákon o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů - § 1.

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1.11.2006, sp.zn. 5 Tdo 1299/2006.

⁴³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 2474 (§ 268 TrZ).

⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 2474 (§ 268 TrZ).

⁴⁵ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů - § 8.

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 2477 (§ 4 TrZ).

výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území; za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou pokládána i tradiční zeměpisná nebo nezeměpisná označení zboží, pocházející z vymezeného území, splňuje-li takové zboží ostatní podmínky podle tohoto ustanovení.⁴⁷

Zeměpisným označením je název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území.⁴⁸

Ochranná známka, obchodní firma a chráněné označení původu hraje v hospodářské soutěži klíčovou roli, a to tak významnou, že je nutné k jejich ochraně využít i trestněprávní sankce. Byla však judikována povinnost před samotným ukládáním zjišťovat, zda jednáním obviněného došlo k porušení řádného průběhu hospodářské soutěže, a to ve vztahu k osobě, které přísluší výhradní právo k ochranné známce. Pokud by osoba, které výhradní právo náleží a k jejíž tíži by mohly být ovlivněny výsledky hospodářské soutěže, ochrannou známku neutilovala (neuváděla zboží do oběhu), mohl by soud v důsledku snížení společenské škodlivosti při současném uplatnění zásady subsidiarity trestní represe rozhodnout, že čin není trestným činem.⁴⁹

Do povědomí laické veřejnosti se tyto případy zapisují z důvodu časté medializace⁵⁰, alarmující však je, že ani přes tuto skutečnost poptávka po tomto druhu zboží a služeb ze strany spotřebitelů neutuchá. Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku stanoví nutnost rozšířit působnost tohoto ustanovení i na další osoby a další fáze tohoto procesu, než je pouhé uvádění neoprávněně označených výrobků či služeb do oběhu, to jest osoby, které takové výrobky či služby nabízejí, zprostředkují, vyrobí, dovezou apod. Opatření je zcela na místě

⁴⁷ Zákon č. 452/2001 Sb., zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů - § 8

⁴⁸ Zákon č. 452/2001 Sb., zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů - § 8

⁴⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23.10.2001, sp. zn. 4 Tz 186/200.

⁵⁰ Například:

<<http://www.policie.cz/clanek/sluzba-cizinecke-policie-zpravodajstvi-padelane-zbozi-odhaleno.aspx>>

<<http://www.policie.cz/clanek/nabizeli-padelane-zbozi.aspx>>

<<http://www.policie.cz/clanek/nabizel-zakaznikum-padelane-zbozi.aspx>>

<<http://www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=21602567&doctype=ART&>>

<<http://www.policie.cz/clanek/nechtel-ukazat-zavazadlovy-prostor.aspx>>

<<http://m.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/153461-vanocni-cas-pomalu-prichazi-a-s-nim-i-padelane-zbozi/>>

<http://brno.idnes.cz/asijsti-obchodnici-skryvali-padelane-zbozi-do-krytu-v-podzemi-trziste-1m6-/brno-zpravy.aspx?c=A110718_123403_brno-zpravy_dmk>

<<http://aktualne.centrum.cz/domaci/regiony/pardubicky/clanek.phtml?id=721651>>

<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/jihomoravsky-kraj/96639-trhovci-jako-dumyslni-konstrukteri-loga-znamych-znacek-padelali-na-kolotoci/>>

vezmeme-li v úvahu současný stav a moderní prostředky, které jsou k dispozici. Bez provedeného rozšíření na další osoby, které se svým jednáním dopouští stejně závažného protispolečenského jednání, by ochrana nebyla dostačující. V TZ byla v rámci § 150 poskytována ochrana obchodnímu jménu, což současné ustanovení modifikovalo na obchodní firmu, dle důvodové zprávy: „*Ostatní označení subjektů nezapisovaných do obchodního rejstříku, zejména jméno a příjmení, včetně případného dodatku fyzických osob, které jsou podnikateli, nebo název jiných právnických osob nebude chráněn tímto ustanovením, ale v souladu s § 8 odst. 2 obchodního zákoníku ustanovením o nekalé soutěži*“. Další změna oproti původní úpravě, která má pro pachatele nepříznivější dopad, spočívá v posuzování zaměnitelnosti ochranné známky. Nově se již nemusí jednat o snadno zaměnitelnou ochrannou známku, postačí, když bude zaměnitelná dle svých hlavních rysů, které jsou určující pro její rozlišovací způsobilost.⁵¹ Ke spáchání tohoto trestného činu se vyžaduje úmysl, k jehož prokázání se vztahuje velmi zajímavý judikát Nejvyššího soudu⁵²:

„Rozsudkem Okresního soudu v Benešově ze dne 4. 4. 2007, sp. zn. 1 T 11/2007, byl obviněný H. V. H. uznán vinným trestným činem porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu podle § 150 odst. 1 TrZ, kterého se dopustil tím, že dne 9. 9. 2006 ve 21.20 hodin přepravoval po dálnici z Brna směrem na Prahu v nákladovém prostoru dodávkového motorového vozidla za účelem uvádění do oběhu nejméně 2645 párů sportovní obuvi vyrobené z různých materiálů a v různých kombinacích barev neoprávněně označených označeními, která jsou identická či zaměnitelně podobná se zapsanými ochrannými známkami Puma. Za tento trestný čin byl obviněný H. V. H. odsouzen podle § 150 odst. 1 TrZ. Tento rozsudek napadl obviněný H. V. H. odvoláním, o němž rozhodl Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 6. 2007, sp. zn. 11 To 251/2007, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 TrŘ zrušil napadený rozsudek ve výroku, kterým byl obviněnému uložen peněžitý trest spolu s náhradním trestem odnětí svobody, a podle § 259 odst. 3 TrŘ znovu rozhodl tak, že obviněnému uložil podle § 53 odst. 1, odst. 2 písm. a) Tr Zpeněžitý trest ve výměře 30 000 Kč s náhradním trestem odnětí svobody v trvání 3 týdnů. Proti citovanému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný H. V. H. prostřednictvím svého obhájce dovolání. Obviněný uvedl, že převážené, neoprávněně označené zboží mu nepatřilo, z jeho převozu mu neplynul žádný majetkový prospěch, obviněný ani nebyl subjektem, který by se účastnil vztahu, v jehož rámci by došlo k prodeji tohoto zboží či k jeho směně, což by bylo možno považovat za uvedení takového zboží do oběhu. Podle obviněného tyto skutečnosti připouští i soud prvního stupně, podle něhož nebylo spolehlivě prokázáno, že by obviněný měl v úmyslu sám prodávat převážené zboží, a spíše se nabízí úvaha, že ho převážel pro další osoby. Jednalo jen o službu, která spočívala výhradně v řízení dodávkového motorového vozidla z Brna do Prahy a měla výhradně technický charakter, takže nemá nic společného s nezákonným jednáním. Uvádění předmětného zboží do oběhu nelze vykládat tak, že kdokoliv, kdo přijde s daným zbožím do styku a o jeho existenci ví, se dopustí uvedeného trestného činu.

⁵¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 2474 (§ 268 TrZ).

⁵² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24.10.2007, sp.zn. 5 Tdo 1191/2007.

Nejvyšší soud zjistil, že dovolání obviněného H. V. H. je důvodné. Obviněný pouze uskutečňoval dopravu předmětného zboží, které nebylo v jeho vlastnictví, přičemž z formulace skutku není vůbec zřejmé, zda obviněný věděl, že zboží, které převážel, je neoprávněně opatřeno takovými označeními, která jsou identická či zaměnitelně podobná se zapsanými ochrannými známkami Puma. Rovněž zde není vyjádřeno, jestli obviněný byl přinejmenším srozuměn s tím, že převozem takto neoprávněně označeného zboží ho uvádí do oběhu. Tento závěr je ovšem rozhodující pro posouzení, zda obviněný jednal úmyslně při uvádění předmětného zboží do oběhu. Soud prvního stupně uvedl k subjektivní stránce, toliko že obviněný věděl o tom, jaké zboží veze, protože měl vzorky obuvi přímo v kabině, přičemž sám řekl celníkům, že veze boty. S ohledem na uvedené okolnosti se jevílo soudu prvního stupně nelogické, aby obviněný nevěděl, jaké zboží veze. Navíc takováto činnost vietnamských obchodníků je podle názoru soudu zcela obvyklá. Odvolací soud se ohledně výroku o vině zcela ztotožnil se soudem prvního stupně. Pokud obviněný tvrdil, že nevěděl, co veze, pak odvolací soud poukázal na jeho výpověď, podle které celníkům sdělil, že veze sportovní boty a ve všech krabicích je tatáž značka. Jak dále odvolací soud zdůraznil, skutečnost, že se jedná o padělky bot s označením Puma, bylo možné zjistit nejen z pořízené fotodokumentace, ale i pouhým laickým pohledem.

Z hlediska subjektivní stránky se ke spáchání trestného činu porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu podle § 150 odst. 1 TrZ vyžaduje úmysl, který se ovšem musí vztahovat i na pachatelovo vědomí, že jde o výrobky neoprávněně označované ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou snadno s ní zaměnitelnou. Soudy obou stupňů považovaly subjektivní stránku trestného činu za naplněnou, protože obviněný věděl, že veze boty, přičemž celníkům řekl, že ve všech krabicích jsou stejné boty. Tato skutečnost ovšem nic nevypovídá o tom, zda obviněný věděl, že tyto boty jsou neoprávněně označeny určitou značkou a že převoz tohoto zboží směřuje k maloobchodnímu prodeji, jak uzavřely soudy nižších stupňů. Podle názoru Nejvyššího soudu to však z pořízené fotodokumentace na první pohled není zřejmé, rozhodně nikoli laikovi, za něhož je třeba považovat i obviněného, pokud nebude v řízení prokázán opak. Soudy pochybily, když se již dále nezabývaly zjišťováním požadovaného úmyslu obviněného H. V. H. ve vztahu k neoprávněnosti označení převáženého zboží a k jeho uvádění do oběhu ve shora naznačeném smyslu a považovaly věc za uzavřenou. Nejvyšší soud také nemůže opomenout další pochybení soudu prvního stupně, podle něhož by bylo nelogické, aby obviněný nevěděl, co veze, přičemž soud dále dovodil uvedený úmysl obviněného i ze skutečnosti, že takováto činnost vietnamských obchodníků je zcela obvyklá. Nejvyšší soud proto považuje takové odůvodnění závěru o existenci úmyslu v jednání obviněného nejen za zcela nedostačující. Nelze totiž odsoudit někoho na základě konstatování, podle kterého se jeho obhajoba jeví soudu jako nelogická, a navíc že posuzovaného trestného jednání se dopouští většina určité komunity, do níž obviněný patří, a proto tak musí činit i obviněný, aniž by k tomu byly zjištěny odpovídající skutkový stav. Není zřejmé, zda u obviněného existovalo zavinění minimálně ve formě nepřímého úmyslu, a to nejen ve vztahu k převozu určitého zboží, nýbrž také ve vztahu k vědomí obviněného, že jde o výrobky neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou snadno s ní zaměnitelnou, a že se z jeho strany jedná o úmyslné uvádění takového zboží do oběhu.“

Shrnutí

Páchání tohoto trestného činu je doménou vietnamské komunity. Asijští obchodníci jsou dominantními a zažitými distributory, tudíž koncový spotřebitel již ví, kde tento druh

zboží a služeb relativně bezpečně získat. Škodlivost je dána především rozsahem škod, tímto jednáním způsobených. Největší problém spatřuji v dobré organizovanosti pachatelů. Předně jsou pachatelé důmyslní při vytváření úkrytů, kde jsou padělky skladovány – nikdy není jeden centrální sklad, ale zásoby zboží jsou roztroušeny tak, aby při jedné kontrole obchodník nepřišel o vše – tedy byť se mu část zabaví, po kratší odmlce může činnost opět započít. Silná struktura spočívá v soudržnosti a jednotnosti této komunity. Z chování jejich členů by se mohlo zdát, že obchodníci jsou organizovaná skupina, opak je pravdou, jsou to konkurenti a svádí mezi sebou boj o zákazníka, rozdíl však spočívá v tom, že jakmile je to nutné, semknou se a kryjí se, a to i za cenu postihu. Policii a celníkům tak činí problémy při odhalování tohoto druhu trestné činnosti. Dalším velmi alarmující skutečností přispívající k rozmáhání tohoto jevu je úplatnost celníků, policistů, inspektorů apod. Tyto osoby jsou (většinou za nemalé částky) schopny tuto činnost přehlížet, nebo poskytovat informace o připravovaných zátazích a podobně. Dle mého názoru je tato činnost v současné společnosti tiše tolerována. Orgány činné v těchto kauzách by se měly soustředit na odhalování původců, kteří z tohoto druhu obchodu předně profitují (drobný obchodník, který zboží přímo prodává je pouhým „pěšákem“, který může být bez sebemenšího problému nahrazen jiným), odhalování skladištních míst, čímž se naruší základy tohoto obchodování a zejména přijmout (zostřit) opatření, která zamezí, minimálně ztíží dovoz tohoto druhu zboží do schengenského prostoru. V těchto kauzách by dle mého názoru měla významně přispět činnost generálních inspektorů.

5.2. Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 TrZ

(1) Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

a) vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu,

b) zdržuje se na území České republiky, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění,

c) bez povolení a bez vážného důvodu se zdržuje v místě nebo obvodě, na které se vztahuje trest zákazu pobytu, nebo nedodržuje omezení, která mu byla soudem uložena v souvislosti s výkonem tohoto trestu,

d) navštíví akci, na kterou se vztahuje trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, nebo se dopustí jiného závažného jednání, aby zmařil účel tohoto trestu,

e) bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu,

f) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel trestu

g) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel vazby

h) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel zabezpečovací detence, nebo

i) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel ochranného léčení nebo ochranné výchovy, které byly uloženy soudem, nebo jinak, zejména útekem z ústavu, pomocí při útěku, výkon takových rozhodnutí podstatně ztěžuje, anebo maří dohled uložený při ukončení ochranného léčení,

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Stejně bude potrestán, kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykázání provedené podle jiného právního předpisu nebo rozhodnutí o předběžném opatření soudu, kterým se ukládá povinnost dočasně opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a zdržet se vstupu do něj nebo povinnost zdržet se styku s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.

(3) Kdo zmaří nebo podstatně ztíží výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

a) zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou, zatají, zcizí nebo odstraní věc nebo jinou majetkovou hodnotu, které se takové rozhodnutí týká, nebo

b) uprchne strážní, z vazby, z výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence, bude potrestán odnětím svobody až na pět let nebo peněžitým trestem.

(4) Kdo poté, co proti němu byla bezvýsledně použita opatření v občanském soudním řízení směřující k výkonu rozhodnutí soudu nebo soudem schválené dohody o výchově nezletilých dětí, včetně úpravy styku s dítětem, maří výkon takového rozhodnutí nebo dohody, nebo kdo se dopustí závažného jednání, aby zmařil výkon rozhodnutí jiného orgánu veřejné moci týkajícího se výchovy nezletilých dětí,

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Objekt: Zájem státu na respektování a dodržování rozhodnutí soudu a jiných orgánů moci veřejné tak, aby jejich činnost nebyla narušována, čímž dochází k žádoucímu zvyšování autoritativnosti těchto orgánů resp. jejich rozhodnutí.

Subjekt: Dle § 337 odst. 1 písm. a) TrZ může být pachatelem pouze osoba, které bylo rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu moci veřejné zakázáno vykonávat určitou činnost nebo osoba, které bylo odňato oprávnění vykonávat určitou činnost. Dle § 337 odst. 1 písm.

b) TrZ může být pachatelem pouze osoba, které byl soudem uložen trest vyhoštění nebo osoba, které bylo správním orgánem uloženo správní vyhoštění. Dle § 337 odst. 1 písm. c) TrZ která v rozporu s rozhodnutím soudu se zdržuje v místě nebo v obvodě na který se vztahuje trest zákazu pobytu, a to bez povolení nebo vážného důvodu, a dále také osoba, nedodrží omezení uložená soudním rozhodnutím. Dle § 337 odst. 1 písm. d) TrZ může být pachatelem osoba, která nedodrží zákazy uložené rozhodnutím soudu. Dle § 337 odst. 1 písm. e) TrZ může být pachatelem pouze osoba, která nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu. Dle § 337 odst. 2 TrZ může být pachatelem pouze osoba, která poruší povinnosti uložené soudem v rozhodnutí o předběžném opatření či rozhodnutí o vykázání. Dle § 337 odst. 3 písm. b) TrZ může být pachatelem pouze osoba, která uprchne stráží, z vazby, z výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence. Dle § 337 odst. 4 TrZ pachatelem pak může být pouze osoba, která maří výkon rozhodnutí nebo dohody o výchově nezletilých dětí, včetně úpravy styku s dítětem, nebo kdo se dopustí závažného jednání, aby zmařil výkon rozhodnutí jiného orgánu veřejné moci týkajícího se výchovy nezletilých dětí. V tomto posledním případě však nemůže být pachatelem nezletilý, o jehož výchovu jde.⁵³ Ve zbývajících případech může být pachatelem i jiná osoba.

Subjektivní stránka: Vždy úmysl.

Současné znění § 337 TrZ oproti úpravě obsažené v TZ, doznalo legislativních změn podmíněných požadavky praxe. Do novely nebylo možné postihovat vůbec nebo až v návaznosti na určitý předchozí akt, řadu jednání. Příkladem, který má úzký vztah s kriminalitou páchanou cizinci je řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění, neboť statistiky zaznamenávají pravidelně se zvyšující počet případů spáchání a odsouzení za tento trestný čin mimo jiné právě cizími státními příslušníky. Taktéž rozhodnutí soudu, ve kterém byl vyloučen jednočinný souběh trestných činů neoprávněného podnikání a maření výkonu úředního rozhodnutí u pachatele, který poskytoval služby nebo provozoval výdělečné podnikání ve větším rozsahu po zrušení živnostenského oprávnění příslušným správním orgánem podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, již nemá s ohledem na zmíněnou modifikaci v zákoně oporu.⁵⁴ Pachatelem může být kromě osoby, která vykonává činnost, která jí byla zakázána rozhodnutím příslušného orgánu,

⁵³ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 2. 4. 1971, sp. zn. 2 To 111/71.

⁵⁴ PÚRY, František. Souhrn aktuální judikatury – IV. Maření výkonu úředního rozhodnutí. *Trestněprávní revue*, 2006, č. 11, s. 338.

i osoba, která vykonává činnosti, pro kterou jí bylo odňato příslušné oprávnění vydávané podle zvláštního právního předpisu, a která tak představuje zákonný předpoklad k výkonu takové činnosti. Další extenzí je skutečnost, že nyní je postihováno nejenom zmaření účelu trestu, ochranného opatření, vazby atd. ale i zmaření samotného výkonu. Dále bylo začleněno písm. e), který stanoví trestněprávní dopad na osobu, která bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu.⁵⁵ Ze samotného ustanovení vyplývá, že v praxi má dopad na širokou a různorodou škálu jednání – ve vztahu k cizincům má bezprostřední význam § 337 odst. 1 písm. b) TrZ. Uložit trest vyhoštění či uložit správní vyhoštění je přípustné pouze u cizince. Byť jsou tyto instituty nejen jazykově podobné, ale i faktickými následky, které pro cizince nastupují, je zcela nezbytné činit mezi nimi rozdíl.⁵⁶

Městský soud v Praze ve svém rozhodnutí zpřesnil podmínky pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu cizincem, kterému byl uložen trest vyhoštění. V první řadě se vyžaduje konání ze strany soudů, které spočívá v započítání výkonu tohoto trestu v souladu s § 350b TrŘ.⁵⁷, pouhé nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku nemůže založit trestní odpovědnost cizince dle § 337 odst. 1 písm. b) TrZ. V případě, který projednával Městský soud v Praze předseda senátu nepřistoupil k realizaci úkonu, tak jak to po něm vyžaduje § 350b TrŘ, tudíž obviněný byť si byl zcela vědom svého neoprávněného pobytu na území České republiky, nemohl bez podniknutí kroků, které jsou s výkonem tohoto trestu spojeny, naplnit znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu.⁵⁸ Jistá zvláštnost v relaci s trestem vyhoštění, která obviněnému zjednává výhodu, na druhou stranu nutí k jednání příslušné

⁵⁵ *Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník* dostupná na <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=oz5f6mrqga4v6nbql5shuljq&groupIndex=1&rowIndex=0&conversationId=3284211#selected-node>>

⁵⁶ Pro trest vyhoštění platí úprava § 80 TrZ a způsob jeho výkonu stanoví ustanovení § 350b odst. 1, 2 TrŘ. Správní vyhoštění se ukládá podle § 118 odst. 1 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a jeho výkon je realizován na základě tohoto zákona orgány cizinecké policie. Na rozdíl od trestu vyhoštění, který je sankcí podle trestního zákona, je správní vyhoštění definováno jako ukončení pobytu cizince na území České republiky, které je spojeno se stanovením doby vycestování z tohoto území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území České republiky. Správní vyhoštění je svým obsahem správním rozhodnutím, které vyjadřuje zájem státu na tom, aby se jím dotčený cizinec na území České republiky nezdržoval. Protože každé z těchto rozhodnutí má zcela odlišný charakter, řídí se výkon každého z nich vlastní právní úpravou, a proto i okolnosti rozhodné pro určení vykonatelnosti trestu vyhoštění a správního vyhoštění je nutné dovozovat podle právní úpravy, z níž vycházejí. Dostupné na <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=nnptembqhfwpk5tlguxhgys7giydaok7gqyf64dggmzto&conversationId=2805029#selected-node>>

⁵⁷ § 350b odst. 1 TrŘ: „*Jakmile nabyde právní moci rozsudek, kterým byl uložen trest vyhoštění, předseda senátu zašle nařízení výkonu trestu Policii České republiky a vyzve zároveň odsouzeného, aby z České republiky neprodlěně vycestoval.*“

⁵⁸ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2002, sp. zn. 7 To 343/2002.

orgány, byla vyjádřena v rozhodnutí Nejvyššího soudu⁵⁹: „*Pokud se odsouzený i přes uložený trest vyhoštění zdržuje na území ČR, dopouští se trestného činu maření, avšak doba, po kterou mařil, se započítává do doby výkonu trestu vyhoštění.*“ S ohledem na úspěšnost s jakou se vyhoštěné osoby vyhýbají výkonu trestu, se s tímto rozhodnutím neztotožňuji, neboť mám za to, že je pachatel podporován tím, že je mu páchání dalšího trestného činu – maření výkonu úředního rozhodnutí ku prospěchu. Při maření může pokračovat v páchání trestné činnosti, čímž nedochází k naplnění účelu trestu vyhoštění. Naopak za nutné považuji započítat do výkonu trestu vyhoštění dobu, po kterou byl odsouzený ve vyhošťovací vazbě, neboť ta již slouží k naplnění účelu trestu vyhoštění.⁶⁰

Shrnutí

Tento trestný čin jsem do své práce zařadila z důvodu četnosti, kdy cizinců odsouzených za tento trestný čin jsou od roku 2005 pravidelně stovky. Počty odsouzených, kteří jsou občany České republiky, jsou taktéž stabilně vysoké, z toho usuzuji, že trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí není pouze doménou cizinců, nýbrž se jedná o obecně rozšířený trestný čin. Důvodem je široký záběr tohoto ustanovení (obzvláště po novele) a v praxi, byť se zdá, že nastupuje až subsidiárně pokud jednání nenaplní znaky skutkové podstaty jiného trestného činu, pokrývá stále spoustu případů. K naplňování účelu vyjádřeného v zákonné zásadě subsidiarity trestní represe, by v těchto případech měl mít rozhodující vliv korektiv ve formě společenské škodlivosti. Při nízké intenzitě by se dle mého názoru mělo od sankcionování v rámci trestního práva zcela upouštět. Je pravděpodobné, že v budoucích letech bude počet odsouzených za tento trestný čin narůstat, a to z důvodu vypuštění skutkové podstaty trestného činu „Řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění“ ze současného TrZ.

5.3. Vražda dle § 140 TrZ

- (1) *Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.*
- (2) *Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.*
- (3) *Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2*
 - a) *na dvou nebo více osobách,*
 - b) *na těhotné ženě,*
 - c) *na dítěti mladším patnácti let,*

⁵⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2008, sp.zn. 4 Tz 55/2008.

⁶⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. 11 Tz 253/2001.

- d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,
 - e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,
 - f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
 - g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
 - h) opětovně,
 - i) zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, nebo
 - j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.
- (4) Příprava je trestná.

Objekt: Lidský život.⁶¹

Subjekt: Kdokoliv.

Subjektivní stránka: Vždy úmysl.

Místo, které lidský život zaujímá v pomyslné pyramidě státem chráněných hodnot, nově vyjadřuje i systematika TrZ, která řadí násilné trestné činy do hlavy první zvláštní části a vražda, jakožto nejzávažnější představitel trestných činů proti životu a zdraví tuto hlavu uvozuje. Trestní zákon veškerá úmyslná usmrcení jiné osoby podřazoval pouze pod vraždu (vraždu novorozeného dítěte matkou) aniž by bral v úvahu méně škodlivé případy, kdy indikátory menší společenské škodlivosti jsou dle dikce § 141 TrZ: silné rozrušení, strach, úlek, zmatek nebo jiného omluvitelné hnutí mysli či předchozí zavrženíhodného jednání poškozeného. Zákonné rozlišování různých stupňů společenské škodlivosti u úmyslného usmrcení pouze zrcadlí faktickou různorodost lidského jednání, kdy tato diferenciací je z důvodu nastolení „spravedlnosti“ žádoucí. Původní znění trestního zákona operující pouze s vraždou, variabilitu situací, za nichž může dojít k usmrcení jiné osoby, ignorovalo, a tím pádem stavělo na stejnou úroveň úkladné vrahy a osoby, které sice usmrtili, ale došlo k tomu např. na základě tzv. viktimologického zavinění, kdy poškozený sám svým zavrženíhodným jednáním vytváří kriminogenní, případně k tomuto jednání byly pohnuty strachem, útlakem,

⁶¹ „Předmětem útoku je pouze živý člověk, kterým je dítě, které přestalo být lidským plodem, poté dospělý člověk až do okamžiku smrti v biologickém smyslu. Plod přechází v živého člověka okamžikem začátku porodu. Rozhodujícím časovým rozhraním z hlediska trestního práva je začátek porodu. Pojem smrti je vykládán na základě poznatků lékařské vědy jako biologická smrt mozku (cerebrální smrt) – takový stav organismu, u kterého je obnovení všech životních funkcí již vyloučeno. Takzvanou klinickou smrt nelze považovat za smrt ve smyslu § 140, neboť je za současného stavu lékařské vědy možné život stále zachránit. Život je chráněn i v době, kdy osoba, o níž se jedná, je nevyлéčitelně smrtelně nemocná nebo je smrtelně zraněná a její smrt je již neodvratná.“ Převzato z ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1296 (§ 140 Trestního zákoníku).

silným stresem apod.⁶² Z těchto důvodů se zavádí trestný čin „zabití“, který je privilegovanou skutkovou podstatou k trestnému činu vraždy.

Nově jsou zařazeny mezi okolnosti, podmiňující použití vyšší trestní sazby případy, kdy dojde k úmyslnému usmrcení svědka, znalce nebo tlumočnicka v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.⁶³ Postihován je i smrtelný útok na úřední osobu, která figuruje v aktuálním TrZ namísto veřejného činitele v TZ. S cílem diferencovat stupně plánovanosti vražd zákonodárce zavedl přísnější potrestání pachatelů vražd s rozmyslem či po předchozím uvážení, za něž je možné uložit trest odnětí svobody od 12 let do 15 let. Pro interpretaci těchto pojmů uvádím definici p. Pavla Šámala: „*Pokud jde o povahu rozmyslu na rozdíl od předchozího uvážení, pak spáchání trestného činu s rozmyslem je odlišením od afektu a podobných stavů, ale může jít také o velmi krátkou úvahu, při níž pachatel jedná uváženě, avšak nikoli po předchozím uvážení. U předchozího uvážení jde naopak o situaci, kdy pachatel si předem, tj. před spácháním činu, zváží rozhodující okolnosti provedení činu a čin si z hlediska jeho provedení tzv. naplánuje*“.⁶⁴ Rozmysl a předchozí uvážení jsou určité okolnosti, které se váží k úmyslu a způsobují zvýšení společenské škodlivosti jednání pachatele, neboť pachatel v těchto případech uvažuje a analyzuje své úmysly, a i přes tyto úvahy se k vraždě uchýlí – „*jeho rozhodnutí k vraždě vzniklo na základě zralejší rozumové úvahy*“.⁶⁵ Menší míra tolerance k tomuto druhu trestných činů se též odráží v trestních sazbách trestu odnětí svobody, které byly navýšeny.⁶⁶

⁶² *Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník* dostupná na <<http://www.beck-online.cz/legalis/document-view.seam?type=html&documentId=oz5f6mrqga4v6nbql5shuljq&groupIndex=1&rowIndex=0&conversationId=3284211#selected-node>>

⁶³ K trestní odpovědnosti pachatele dle § 140 odst. 3 písm. e) či f) se mj. kategoricky vyžaduje, aby usmrtil svědka, tlumočnicka, či znalce v souvislosti s výkonem jejich povinností, zdravotnického pracovníka při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání či jiného, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, kdy na tyto skutečnosti se tedy musí vztahovat i pachatelův úmysl.

⁶⁴ ŠÁMAL, Pavel. K úpravě trestních sankcí ve vládním návrhu rekodifikace trestního zákoníku. *Trestněprávní revue*, 2005, č. 5, s. 113.

⁶⁵ HOŘÁK, Jaromír. Vražda a zabití v novém trestním zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 10, s. 55.

⁶⁶ Trestní zákoník v 140 odst. 1 oproti § 219 odst. 1 TZ posouvá horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody z 15 let na 18 let. Dojde-li ke spáchání vraždy za okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby je dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody posunuta z 12 let na 15 let a horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody z 15 let na 20 let.

Usmrcení jiného je zbavení živého člověka života.⁶⁷ Usmrtit jiného můžeme zejména konáním, ale u vraždy není vyloučeno spáchání opomenutím, ovšem za předpokladu uvedeného v § 112 TrZ, tedy jedná-li se o opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

Z důvodové zprávy k TrZ rovněž vyplývá, že inspiračními zdroji k tomuto kroku byly trestní řády jiných zemí, které ve svých trestních zákonech reflektují odlišné stupně typové společenské škodlivosti úmyslného usmrcení jiného.⁶⁸

Shrnutí

Jedná-li o vraždy (příp. jiné formy úmyslného zabití) spáchané cizinci pak se setkáme s mnohem odsuzující reakcí společnosti, než kdyby se tohoto trestného činu dopustila osoba s českou příslušností, z čehož nemůžeme dojít k závěru, že se jedná o xenofobní společnost – je zcela přirozené, že domácí obyvatelstvo tuto skutečnost vnímá citlivěji. Panuje-li totiž ve společnosti jistá nedůvěra (nemusí se jednat přímo o zášť, postačí rezervovaný postoj, vyplývající z neznalosti a odlišnosti kultur) vůči menšinám, pak nejúčinnějším způsobem, kterým kulturní propast prohloubit, je spáchat trestný čin proti životu, a to i přesto, že se může v poměru k domácím pachatelům vražd jednat o rapidně menší číslo.⁶⁹ Páchání vražd představuje nejzávažnější překážku začlenění cizinců⁷⁰, brání vytvoření kladného mediálního obrazu cizinců, a to všech, bez ohledu na státní příslušnost pachatele, což je zejména na úkor dlouhodobě usazeným imigrantům a ostatním, kteří nemají s protispolečenskými aktivitami žádné dočinění, naopak jejich snaha o řádný a bezproblémový život mimo vlast může přijít vniveč. Páchání vražd je soustředováno do velkých měst, kde se především cizinci

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1299 (§ 140 TrZ).

⁶⁸ Jednalo se například o švýcarský trestní zákoník, polský trestní zákoník, rakouský trestní zákoník. Na francouzské a nizozemské právo je odkazováno v knize *Trestní právo hmotné. Více k tomu NOVOTNÝ, Oto a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2010, s. 27. Rovněž anglické trestní právo v rámci trestných činů proti životu, které souhrnně označuje jako „usmrcení člověka“ neboli „homicide“ hovoří vedle vraždy (murder), která je nejzávažnější, o zabití (manslaughter) a zabití novorozeněte (infanticide). Více k tomu KUČERA, Pavel. *Vražda v anglickém trestním právu*. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 6, s. 171.

⁶⁹ MOULISOVÁ, Marcela. *Kriminalita etnických menšin a cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, s. 22.

⁷⁰ K páchání některých trestných činů přistupuje společnost shovívavěji – příkladem může být trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby nebo porušení práv k ochranné známce a jiným označením, nikoliv však vraždám, tam jsou tendence naprosto opačné.

koncentrují a pro něž je typická anonymita subjektů (jak pachatelů, tak i obětí). Počet nejvíce zastoupených státních příslušností koresponduje se zastoupením při páchaní násilné trestné činnosti.⁷¹ Ze všech druhů kriminalit však násilná kriminalita vztažená k cizincům pravidelně obsazuje poslední místo.⁷²

Palčivým problémem, který znesnadňuje prevenci a postih násilné kriminality cizinců, je uzavřenost minorit. Pokud se cizinec dopustí trestného činu vraždy na českém občanu, existuje větší pravděpodobnost zjištění či ohlášení, že se tento skutek stal. Naopak, zavraždí-li cizinec cizince, pravděpodobnost řešení situace „oficiální cestou“ přes příslušné orgány, je spíše mizivá. Takový pachatel nezůstane bez postihu, avšak tento druh postihu se taktéž vymyká zákonným mezím. Pro minority je typické, že si veškeré spory řeší interně, tato jejich „samostatnost“ však nesnižuje společenskou škodlivost jejich jednání, naopak se tak vytváří prostor pro realizaci „mafiašský praktik“ a organizovaného zločinu, přičemž stát postupně ztrácí reálnou možnost regulace cizinců. Příčinou těchto jevů je nedůvěra v orgány činné v trestním řízení. Cizinci vnímají Policii ČR, české úřady a soudy atd. jako protistranu⁷³, která vždy bude v opozici, proto je pro ně nemyslitelné obrátit se na ně s pomocí. Skutečnost, že cizinci přicházejí do určité země, automaticky nevytváří důvěru migrantů vůči většinové společnosti. K navázání a prohloubení spolupráce vzniká opět řada koncepčních plánů, které jsou postaveny na poznání a pochopení kulturních odlišností menšin a s těmito k nim přistupují (tento cíl však v sobě nezahrnuje přehlížení protizákonných aktivit cizinců, které jsou např. v jejich kultuře považovány za standard). Hmotným výsledkem snah je „Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období od let 2008-2012“, ta klade důraz na odbornou přípravu policistů pro práci s minoritami. Systematická práce policie s menšinami má vyústit v:

1) profesionální přístup policie a policistů k příslušníkům menšin podle zásad community policing⁷⁴

2) maximální informovanost policie o specifikách menšin (nebude-li policie disponovat odpovídajícím množstvím informací o menšinových komunitách, sociálně vyloučených lokalitách atd., může jen stěží úspěšně řešit kriminalitu, která se jich dotýká)

⁷¹ Stabilně byli pro násilné trestné činy nejvíce stíháni státní příslušníci Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu. Více k tomu Zprávy z roku 2007, 2008, 2009, 2010.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Jejich přesvědčení pramení ze skutečností, že jsou to právě policisté, úřady a soudy, kteří cizince podrobují pobytovým kontrolám, ukládají jim správní vyhoštění a pokuty apod.

⁷⁴ Jedná se o metodu zajišťující prevenci kriminality tím, že angažuje veřejnost do policejní práce. Dochází tak k propojení policie, veřejnosti, samosprávy a dalších organizací a institucí na místní úrovni.

3) oboustranná důvěra mezi policií a příslušníky menšin (bude-li policista vystupovat profesionálně, bude se těšit důvěře ze strany příslušníků menšin)

4) úspěšný import práva a spravedlnosti do specifického prostředí sociálního vyloučení

5) příspěvek policie k integraci příslušníků menšin a menšinových skupin do majoritní společnosti.⁷⁵

K navázání kýžené spolupráce považuji za klíčové dosažení bodu 3), který následně otevírá cestu k naplnění ostatních bodů, což ve vztahu k násilné trestné činnosti může znamenat zásadní přínos.

V závěru této kapitoly chci uvést, že mým cílem nebylo poskytnout výklad jednotlivých skutkových podstat, který nabízí příslušné komentáře a odborné knihy, ale zaměřit se na současnou trestněprávní legislativu vybraných trestných činů (souvisejících s cizinci), praktické problémy, které jsou aktuálně s daným trestným činem spojeny, taktéž uvést významné zákonné změny, spojené s novým trestním zákoníkem a v neposlední řadě vyjádřit svůj názor k dané problematice.

Trestný čin „porušování práv k ochranným známkám a ostatním označením“ jsem si vybrala z toho důvodu, že jsou jeho dominantními pachateli příslušníci vietnamské komunity a setkala jsem se s ním osobně.

Trestný čin „maření výkonu úředního rozhodnutí“, byť se na první pohled jeví jako „nezajímavý“, reflektuje v sobě řadu společenských problémů (spojených s nelegální migrací), tudíž bylo žádoucí jej zmínit.

„Vražda“ nemohla být opominuta již z principu. Jedná se o trestný čin, který je hrozbou každé společnosti, a tudíž je i součástí mé práce. S ohledem na rozsahové omezení nebylo možné věnovat se každému z nich podrobněji.

⁷⁵ Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období od let 2008-2012 dostupná na <<http://www.mvcr.cz/clanek/policie-a-minority-dokumenty.aspx>>.

6. Ukládání trestů cizincům

6.1. Obecně

Trestem rozumíme zákonem stanovený negativní následek protiprávního jednání. Současný trestní zákoník oproti TZ vypustil ustanovení vytyčující „účel trestu“ (§ 23), který stanovil, že účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestného činu, zabránit odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a vychovávat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti a uvádí pouze obecné ustanovení pro ukládání trestních sankcí. Osobně se však nedomnívám, že by tímto zákonodárce chtěl naznačit, že cíle uvedené v § 23 původního trestního zákona jsou již irelevantní, případně, že by si protiřečily se současným pojetím. Obecnými zásadami trestání jsou:

- zásada zákonnosti - § 37 odst. 1 TrZ – trestní sankce lze ukládat jen na základě trestního zákona.
- zásada přiměřenosti - § 37 odst. 2 TrZ – pachateli nelze uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce. Výkonem trestní sankce nesmí být ponižena lidská důstojnost.
- zásada individualizace použitých sankcí - § 38 TrZ – trestní sankce je nutno ukládat s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a poměrům pachatele.
- zásada personalit sankce
- zásada neslučitelnosti určitých druhů sankcí
- zásada humanity sankcí⁷⁶

Vše výše uvedené musí být striktně respektováno při trestání nejen státních příslušníků, ale i cizinců, v opačném případě se jedná o porušení zásady legality. Praktické dodržování těchto právních pravidel bych chtěla demonstrovat na následující kauze. Nález Ústavního soudu ze dne 23.4.1998, sp. zn. IV. ÚS 463/97 ve věci ústavní stížnosti B. B. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze 14. 10. 1997 sp. zn. 3 To 51/97 o zamítnutí odvolání proti rozsudku Krajského soudu v Plzni z 29. 7. 1997 sp. zn. 5 T 5/97 o odsouzení za trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí. Stěžovatel B. tvrdil, že bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo na spravedlivý proces a rovnost účastníků před soudem. Nutno podotknout, že v tomto případě byl stěžovatel cizinec, kterému se zdála výše uloženého trestu za spáchaný

⁷⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část, Zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 352.

trestný čin neadekvátní, zejména pak při přihlédnutí ke kritériu společenské nebezpečnosti; domníval se tedy, že mu trest vyměřený v horní hranici trestní sazby byl uložen proto, že je v České republice cizincem. Tento závěr stěžovatel dovodil z odůvodnění Vrchního soudu, který ostře zdůrazňoval potřebu ochrany společnosti před kriminalitou spojenou s ilegální či legální migrací, a dále nutnost zasáhnout proti tomuto společenskému jevu prostřednictvím generální prevence, kdy právě eminentní důraz na moment generální prevence, dle stěžovatele znamená jeho znevýhodnění před českými soudy, protože je cizinec. Vrchní soud v Praze ve svém vyjádření ze dne 15. 4. 1998 uvedl, že princip rovnosti stran v jejich procesním postavení plynoucí z ustanovení § 2 odst. 8 TrŘ nijak porušen nebyl. Ústavní soud interpretoval § 23 TZ, § 31 odst. 1, věty první TrZ (§ 3 odst. 4) a došel k následujícím závěrům: *„Smyslem a účelem trestu v nejobecnějším smyslu je ochrana společnosti před kriminalitou. Žádné jiné cíle trestem sledovat nelze, což znamená, že trest nesmí být prostředkem řešení jiných společenských problémů. Obecné soudy bez dalšího posunuly konkrétní věc, totiž individuální případ trestné činnosti spočívající v první řadě v maření výkonu úředního rozhodnutí, a to opětovným útekem policejní a vězeňské eskortě, do obecné roviny společenské situace s jejím současným závažným problémem, totiž trestnou činností plynoucí z ilegální migrace. Trest ukládaný pachateli v sobě spojuje jak moment trestní represe a prevence ve vztahu k němu samotnému (individuální represe a individuální prevence), tak i moment výchovného působení na ostatní členy společnosti (generální prevence). Uvedený poměr individuální a generální prevence nelze obracet. Pokud by se tak stalo, byla by narušena vyváženost prevence a represe a generální prevence opřená především o odstrašení přísnou represí by se stala prostředkem prevence individuální, což by ve skutečnosti znamenalo exemplární trestání, které je v rozporu s ustanovením § 23 TrZ. Důraz kladený obecnými soudy na to, že jde o trestnou činnost opakovanou, páchanou cizincem, nelze považovat za nic jiného než za neúměrné narušení vyváženosti represe a prevence. Tím, že míru individuálního trestu zdůvodnily obecné soudy spíše než podle ustanovení § 31 odst. 1 TrZ potřebou „maximálně využít hledisko generální prevence“ a přísným trestem odstrašit širší veřejnost, sledovaly ve skutečnosti uložení zmíněného exemplárního trestu. Přitom zůstává, obecnými soudy blíže vůbec nezkoumanou, otázkou, co vlastně je třeba považovat za kriminalitu plynoucí z ilegální migrace, neboť sice může dojít ke spáchání trestného činu trestnou činností cizince, lze si však představit, že jeho povaha či typ stojí zcela stranou fenoménu migrace“.* Ústavní soud proto z uvedených důvodů ústavní stížnosti pro porušení článku 36 odst. 1 a článku 37 odst. 3 LPZS vyhověl a napadené rozhodnutí Vrchního soudu v Praze poté zrušil.

6.2. Jednotlivé druhy trestů dle TrZ

Tresty, které je dle trestního zákoníku možné uložit, jsou taxativně vyjmenovány v § 52 TrZ:

- odnětí svobody
- domácí vězení
- obecně prospěšné práce
- propadnutí majetku
- peněžitý trest
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- zákaz činnosti
- zákaz pobytu
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- ztráta čestných titulů nebo vyznamenání
- ztráta vojenské hodnosti
- vyhoštění

S ohledem na problematiku se chci věnovat pouze trestu vyhoštění, který se jako jediný týká pouze a výhradně cizinců.

6.3. Vyhoštění

Významnou změnou, kterou si tento trest v průběhu let prošel, bylo, když původně soudy mohly ukládat trest vyhoštění pouze na dobu neurčitou, tedy časově neomezeně, kdy následky mohl zvrátit pouze prezident udělením milosti. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 253/1997 Sb. , kterým se mění a doplňuje TZ, již však navrhuje, aby soud měl možnost výměru trestu vyhoštění stanovit v závislosti na závažnosti deliktu a možnostech nápravy pachatele, a to buď na dobu určitou, kterou zároveň určí nebo v nejzávažnějších případech na dobu neurčitou. Zároveň se v souladu s mezinárodními dokumenty stanoví důvody, pro které tento druh trestu nelze uložit. Tendence soudu ukládat vyhoštění na dobu neurčitou tj. navždy bude zcela minimální, odůvodněny výjimečnou závažností případu, která vylučuje alternativní řešení, což vyjádřil i sám Ústavní soud.⁷⁷

⁷⁷ Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 21.4.1999, sp.zn. II. ÚS 178/98.

Úmluva o ochraně lidských práv a svobod výslovně zakazuje vyhoštění či obdobný postup vůči vlastnímu občanu v čl. 14 odst. 4, kdy občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.⁷⁸ Ve stejném článku je uveden požadavek pro zákonný podklad vyhoštění cizince, neboť trest vyhoštění představuje významnou intervenci do svobody pohybu a pobytu, jakožto jedné ze základních lidských práv, proklamované nejen v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, ale i v řadě mezinárodních dokumentů, kterými je Česká republika vázána.⁷⁹ Článek 4. Protokolu č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod zakazuje kolektivní vyhoštění cizinců⁸⁰ a v článku 1. Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod jsou vyjmenovány procesní záruky týkající se vyhoštění cizinců. To jest: „*Cizinec, který má povolen pobyt na území některého státu, může být vyhoštěn pouze na základě výkonu rozhodnutí přijatého v souladu se zákonem a musí mít možnost:*

- *uplatnit námitky proti svému vyhoštění,*
- *dát přezkoumat svůj případ,*
- *dát se zastupovat za tímto účelem před příslušným úřadem nebo před osobou nebo osobami tímto úřadem určenými.“*

Před výkonem shora uvedených práv může být cizinec vyhoštěn pouze, je-li to nutné v zájmu veřejného pořádku.⁸¹

Zvýšená opatrnost, jež se při ukládání tohoto trestu vyžaduje, má zcela praktické odůvodnění, neboť osoba, jíž výkon tohoto trestu hrozí, není občanem, nemá postavení uprchlíka, může být k České republice významně vázána např. existenčně, prožila zde převážnou část svého života apod. Soudy mají dle judikatury Nejvyššího soudu v těchto případech brát v úvahu osobní poměry obviněného, zejména jeho rodinné vztahy a osobní vazby k určitému místu v České republice, čímž má být zajištěna korespondence s dalším základním právem vyjádřeným v článku 10 odst. 2 LZPS, právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života a v článku 8 Úmluvy, ve

⁷⁸ Historickou „raritou“, je případ, kdy pachatelem je osoba, která je v době rozhodování soudu občanem Slovenské republiky, i když v době spáchání trestného činu byl československým občanem, kterému by takový trest nemohl být uložen, v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 7. 199, sp. zn. 11 To 9/94 bylo stanoveno, že je pachateli možno uložit trest vyhoštění.

⁷⁹ Úmluva o ochraně lidských práv a svobod, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech.

⁸⁰ Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Čonka vs. Belgium ze dne 2.2.2002, sp.zn. 51564/99

⁸¹ Veřejný pořádek představuje právním předpisem neurčený pojem. V obecném smyslu představuje souhrn pravidel nebo zásad chování na veřejnosti. Zvláštní uplatnění zásady V. přichází v úvahu zejména také v případech, v nichž by se účinky právního řádu cizího státu, jenž by měl být aplikován v řízení o věcech s cizím (mezinárodním) prvkem, přičily zásadám společenského a státního zřízení ČR. Musí jít o takové zásady, na nichž je nutné bez výhrady trvat. Úvaha o porušení rozporu s V. náleží především soudu. Převzato z HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3.vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1236.

znění protokolů č. 3, 5 a 8, právo na respektování rodinného a soukromého života, které by muselo ustoupit pouze vyžadovala-li by to ochrana veřejného zájmu.⁸² Dle mého názoru půjde o jeden z nejméně frekventovaných důvodů, na který se budou osoby, kterým trest vyhoštění hrozí, odkazovat. Existence rodinného života, sociálních vazeb apod. ve smyslu čl. 8 Úmluvy nebývá v praxi pro obviněného těžké prokázat a soudy bývají v tomto ohledu benevolentnější, což mnohdy umožňuje zneužívání, neboť se lze běžně setkat s případy účelových manželství⁸³, družských svazků, ale i účelových početí dítěte, v posledním případě je výchozí pozice pro legalizaci pobytu cizince neoptimálnější. Evropský soud pro lidská práva ve své rozhodovací praxi uvádí, že otázka existence nebo neexistence rodinného života je v podstatě otázka fakticity závisící na skutečné, praktické existenci úzkých osobních vztahů⁸⁴ nebo, že stát má závazek nebránit otcům od zakládání vztahů k jejich dětem, jestliže o to usilují.⁸⁵

Zákonné podmínky pro uložení trestu vyhoštění:

Vyhoštění je jedním z druhů trestů, který spočívá v povinnosti odsouzeného pachatele trestného činu opustit území ČR (pokud se zde nachází) nebo v zákazu vstoupit na území ČR (nachází-li se v cizině).⁸⁶ Pachatel tak ztrácí právo pobývat na území ČR (celé státní území), přičemž účelem tohoto zákazu je zabránění odsouzenému v páchání další trestné činnosti na území ČR. Z § 80 TrZ vyplývá, že legálními podmínkami pro uložení tohoto trestu jsou skutečnosti:

- pachatel není občanem České republiky
- vyžaduje to bezpečnost lidí, majetku nebo jiného obecného zájmu
- nejedná se o žádný z případů uvedený v § 80 odst. 3 TrZ.

Výše vyjmenované podmínky musí být splněny kumulativně.

⁸²Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3.9.1997, sp.zn. 2 Tzn 60/97.

⁸³Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13.2.2008, sp. zn. 7 Tdo 57/2008: „Je třeba v případě manželství pachatele (cizince) s občanem České republiky posoudit okolnost, zda pachatel (cizinec) je neuzavřel a dále je neudrží jako tzv. účelové manželství. Takové manželství slouží jen k obcházení zákona č. 326/1999 Sb., zákon o pobytu cizinců na území České republiky.“

⁸⁴ „The question of the existence or non existence of family life is essentially a question of fact depending upon the real existence in practice of close personal ties.“ Viz Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Marckx v. Belgium ze dne 13.6.1979 sp.zn. 6833/74, dostupné na <<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Marckx%20%7C%20v.%20%7C%20Belgium&sessionid=85060838&skin=hudoc-en>>

⁸⁵ „The State has an obligation not to prevent fathers from establishing a relationship with their children if they seek to do so.“ Viz Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Keegan v. Ireland ze dne 26.5.1994 sp.zn. 16969/90, dostupné na

<<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Keegan%20%7C%20v.%20%7C%20Ireland&sessionid=85060838&skin=hudoc-en>>

⁸⁶HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3.vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 1268.

Vyhoštění se netýká pouze osob z třetích zemí, ale i občanů Evropské unie, kteří nemají české občanství. Avšak vůči občanům zemí EU zákon stanoví jisté modifikace obsažené v § 80 odst. 3 písm. e) až g) TrZ. Nedojde k vyhoštění tohoto pachatele:

a) občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka neshledá-li soud vážné důvody ohrožení bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku

b) občana Evropské unie, který posledních deset let nepřetržitě pobývá na území ČR, neshledá-li soud vážné důvody ohrožení bezpečnosti státu⁸⁷

c) dítěte, které je občanem Evropské unie, ledaže by vyhoštění bylo v jeho nejlepším zájmu.

Vrchní soud judikoval (bude se jednat již o překonané rozhodnutí), že podmínkou pro uložení trestu vyhoštění podle § 57 TrZ je, pokud jde o státní příslušnost obžalovaného, je zjištění, že obžalovaný není státním občanem České republiky. Není třeba zjišťovat, zda obžalovaný je státním občanem jiného státu.⁸⁸ Zde spatřuji praktický rozpor s § 80 odst. 3 písm. a) TrZ, kdy soud vyhoštění neuloží, pokud se nepodařilo zjistit státní příslušnost pachatele, neboť se pachatel zpravidla vyhošťuje do státu, jehož je státním občanem, a tento domovský stát je, dle zásad mezinárodního práva, povinen přijmout svého občana.⁸⁹ Při posuzování ohrožení bezpečnosti osob, majetku či jiného obecného zájmu se uplatní obecná kritéria pro posuzování povahy a závažnosti trestného činu obsažena v § 39 odst. 2 TrZ a soud taktéž přihlédne k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele.⁹⁰ Pro úplnost je třeba uvést, že trest vyhoštění může být uložen samostatně (vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba) nebo vedle jiného trestu (s výjimkou trestu zákazu pobytu jejich současného uložení nejenom, že není možné, ale bylo by i nelogické). Trest vyhoštění je možné uložit za kterýkoliv trestný čin uvedený ve zvláštní části TrZ.

Vyhoštění jako trestní opatření může být při dodržení podmínek uvedených v zákoně č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů a podmínek uvedených v TrZ uloženo mladistvému, který se dopustil provinění. V § 26 odst. 4

⁸⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23.1.2008, sp. zn. 8 Tdo 1338/2007 K výkladu negativní podmínky vylučující uložení trestu vyhoštění, jež spočívá v nepřetržitém pobytu občana Evropské unie na území České republiky.

⁸⁸ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 27.10.1993, sp. zn. 5 To 66/93.

⁸⁹ Článek 12 odst. 4 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, čl. 3 odst. 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

⁹⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 870 (§ 80 TrZ).

ZSM však stanoví max. možnou výměru tohoto trestu 5 let a dále podmínky pro uložení trestního opatření mladistvému, který je občanem Evropské unie.

Mgr. Pavel Čížinský ve svém článku *„Nelegalita pobytu cizinců a trestní sankce“* kritizuje legislativní úpravu trestu vyhoštění, hlavní problém spatřuje zejména v nemožnosti pravomocně uložený trest vyhoštění prominout nebo přerušit, přičemž upuštění od výkonu trestu vyhoštění obsažené v § 350h TrŘ považuje, s výjimkou případu změny situace v zemi původu cizince, tak že by cizinci hrozilo nebezpečí pronásledování z důvodu rasy, národnosti nebo politického smýšlení, za zcela neefektivní. Dle něj je trest vyhoštění nejméně pružným trestem českého trestního práva. Můj pohled na tuto problematiku je poněkud odlišný, avšak souhlasím velmi s jeho názorem vyjádřeným v tomtéž článku a to jest, že: *„problém leží mimo sféru trestního práva, a to v právu správním – konkrétně ve správním vyhoštění“*, jehož právní úprava a následná aplikační praxe trpí značnými nedostatky (Správní vyhoštění není předmětem mé diplomové práce, odkazuji tedy na jeho právní úpravu obsaženou v § 118n. ZPC, komentář a odborné články. K tomuto pouze stručně uvádím: pro uložení správního vyhoštění se nevyžaduje zavinění cizince, správní úřady si navykly automaticky ukládat toto opatření, aniž by mnohdy zkoumaly jeho vhodnost v dané situaci, přitom závažnost zásahu do života cizince by hluboké zvážení odůvodňoval, protože jsem se s tímto případem setkala osobně, ztotožňuji se s autorovým názorem, že: *„...správní rozhodnutí není rozhodnutím ukončujícím pobyt cizince v České republice, nýbrž naopak rozhodnutím zahajujícím pouť cizince jakousi pololegalitou azylových řízení, dočasných povolení k pobytu a různých přezkumných mechanismů, při kterých řada státních úřadů a soudů znovu a znovu přezkoumává zda neexistuje nějaký důvod, pro který by cizinec mohl v České republice zůstat.“*) Možnost dosáhnout upuštění od výkonu trestu vyhoštění z důvodu změny okolností, které by jinak bránily uložení tohoto trestu, považuji za dostačující, neboť se domnívám (s odkazem na výše uvedené), že u trestněprávní sankce vyhoštění je zajištěna rovnováha mezi zásahem do života cizince a právem státu chránit své zájmy, tedy míra represivnosti v tomto případě je legitimní a má své korektivy.

7. Úvahy de lege lata a de lege ferenda

Výroční zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky přináší souhrnné údaje o trestné činnosti cizinců. Počet trestně stíhaných osob – cizinců je na drobné odchylky stabilní. Vstup České republiky do schengenského prostoru usnadnil pronikání kriminálních živlů na území České republiky.

Markantnější nárůst počtu trestně stíhaných osob – cizinců v roce 2007 je dle Zprávy z roku 2009 způsoben legislativními změnami, které zpřísnily postih u trestného činu „ohrožení pod vlivem návykové látky“ a dále byl TZ rozšířen o novou skutkovou podstatu trestného činu – „řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění“.⁹¹ Tímto došlo ke kriminalizaci jednání bezesporu společensky škodlivého, které představovalo reálné nebezpečí pro lidský život, zdraví a majetek, kdy toto nebezpečí bylo o to imanentnější, podíváme-li se do statistiky⁹² osob odsouzených dle § 180d⁹³ TZ. Vzestupná tendence je zde evidentní. Navzdory těmto faktům nový TrZ tuto skutkovou podstatu nepřevzal, což je jedním z autorů p. Pavlem Šámalem, argumentováno tím, že „jde o přepínání trestní represe“. S tímto názorem se příliš neztotožňuji. Řízení motorového vozidla je kvalifikováno pouze jako přestupek, za něhož je dle zákona č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích, možno uložit pokutu od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Tento postih je, dle mého názoru, nedostačující a nepřispívá k dostatečné ochraně a prevenci před tímto chováním, bereme-li v úvahu, že ani trestněprávní sankce nebyla s to snižovat výskyt tohoto jevu, není zmírnění na místě. V porovnání s ostatními státy česká legislativa v tomto směru „pokulhává“. Sousední Německo dokonce sankcionuje i nedbalostní formu tohoto jednání a Rakousko, byť taktéž předmětné jednání posuzuje pouze jako přestupek, stanoví pokutu od 363 eur až do 2180 eur, která se v případě nedobytnosti nahrazuje trestem odnětí svobody až na šest týdnů.⁹⁴ De lege ferenda navrhuji, aby byla tato skutková podstata trestného činu opět zahrnuta do TrZ.

Velký problém, který přispívá k rozmáhání kriminality cizinců je „zneužitelnost“ pobytových zákonů. V tomto ohledu je nutné zdokonalovat předpisy upravující vstup a pobyt cizinců na území republiky. S ohledem na aktuální hrozbu terorismu neodpírám státům právo na zostření kontrol imigrantů, a to ve fázi, kdy jsou imigranti stále ve svém domovském státě, tak i ve fázi, kdy mají do příslušné země vstupovat. V rámci trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území České republiky je postihována pouze osoba, která

⁹¹ Novela provedena zákonem č. 411/2005 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.

⁹² Zpráva z roku 2007 – celkem bylo odsouzeno 9.204 osob, z toho 392 cizinců. V následujícím roce 2008 celkem odsouzeno 10.292 osob z toho 553 cizinců, v roce 2009 opět nárůst – celkem odsouzených 12.665 z toho 872 cizinců.

⁹³ „Kdo řídí motorové vozidlo, ačkoliv není držitelem příslušného řidičského oprávnění podle zvláštního zákona, bude potrestán trestem odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.“

⁹⁴ ŘÍHA, Jiří. Trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d trestního zákona. *Bulletin advokacie*, 2007, č 1, s. 24.

napomáhá – zpravidla český občan, nikoliv však cizinec, kterému byl skrz nezákonné chování legalizován pobyt. V praxi jsou to však cizinci, kteří již mají povědomí o těchto praktikách (účelové sňatky⁹⁵, otcovství), tudíž celý proces iniciují, avšak nejsou trestněprávně postihováni.⁹⁶ De lege ferenda navrhuji postihovat i tyto osoby, a to buď v rámci již existujících skutkových podstat, či v rámci nových (např. účelová manželství v rámci nového trestného činu „uzavírání účelových manželství“). Jako žádoucí se mi jeví „technická“ změna, a to ve znění § 341 TrZ, kdy současně reaguji na článek Mgr. Pavla Čížinského (viz poznámka pod čarou č. 81), která spočívá v odstranění spornosti tak, aby bylo jednoznačné, jaké a čím jednání je sankcionováno, neboť byly již zaznamenány pokusy pachatele tohoto trestného činu o využití této nejasnosti (byť se z mého pohledu jedná o hru se slovy, kdy účel je jasný) ve svůj prospěch.⁹⁷

Opačný názor zastávám u trestného činu „neoprávněné zaměstnávání cizinců“, kdy vnímám mimotrestní postih zaměstnance – v rámci přestupku za dostačující. Vycházím přitom z oficiálních závěrů cizinecké policie, neziskových organizací, věnujících se pomoci migrantům, kdy pracovník skutečně pracuje za symbolickou mzdu v nepříznivých podmínkách a kořistí na něm jiné osoby. Škodu tímto jednáním způsobuje primárně zaměstnavatel, případně zprostředkovatel. Nenapadá mne však důvod, pro který zákonodárce zavedl trestněprávní postih pouze těch zaměstnavatelů (zprostředkovatelů), kteří zaměstnají (zprostředkují práci) cizince, skutková podstata tohoto trestného činu však nedopadá na ty, kteří neregulérně zaměstnají českého občana. Jedná se o neopodstatněný krok, neboť výkon práce na černo není spjat výlučně a pouze s cizinci.

V koncepčních materiálech z předchozích let byl uveden jako stěžejní legislativní nedostatek související s protizákonnými aktivitami cizinců: „*velmi liberální nastavení účelu podnikání pro udělení pobytového oprávnění a neexistence účinných mechanismů kontroly výkonu podnikatelských aktivit cizinců na území*“. Navzdory uvědomění si této skutečnosti nebyla stále sjednána náprava. Velmi souhlasím se zavedením trestní odpovědnosti

⁹⁵ K účelovému manželství: Mgr. Pavel Čížinský: Zamyšlení se nad aplikací § 341 TrZ Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky nelze vztáhnout na případy tzv. fingovaným manželství, uzavřených za úplatu: „Jakkoli nelze mít z lidskoprávního hlediska v podstatě výhrady vůči tomu, aby stát trestal osoby, které za úplatu předstírají manželství s cizincem, a to za účelem obejití cizineckého práva, je autor toho názoru, že současné znění § 171d TrZ nelze na fingovaná manželství vztáhnout, neboť fingované manželství nezakládá pobyt neoprávněný, poněvadž na základě fingovaného manželství je vydáno platné povolení k pobytu; fingované manželství zakládá neoprávněné získání povolení k pobytu“. Viz. ČÍŽINSKÝ, Pavel. *Nelegalita pobytu cizinců a trestní sankce* [online]. migraceonline.cz, 12.6.2008 [cit. 27. prosince 2011]. Dostupné na <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2099149>>.

⁹⁶ U účelových otcovství připadá nanejvýš v úvahu postih dle § 181 TrZ, nikoliv však účelová manželství, která jsou rozšířenější.

⁹⁷ Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 13.7.2011, sp. zn. III.ÚS 1498/11

právnických osob obecně, přičemž zdůrazňuji, že jsou to právě právnické osoby, jejichž prostřednictvím se cizinci v nemalé míře dopouští trestné činnosti.

Krok vpřed shledávám v zintenzivnění kontrol. Každoročně stoupá počet provedených kontrol (ze strany Policie ČR, Služby cizinecké policie, Celní správy ČR, úřadů práce, živnostenských úřadů, finančních úřadů atd.) a řada těchto orgánů byla za účelem zefektivnění jejich práce vybavena řadou nových pravomocí. Znepokojivé jsou zprávy o zneužívání těchto pravomocí příslušníky výše uvedených orgánů, což v nemalé míře přizivuje páchaní trestné činnosti cizinců. K minimalizaci páchaní trestných činů osobami uvedenými v § 2 zákona č. 341/2011 Sb., zákon o Generální inspekci bezpečnostních sborů a změně souvisejících zákonů, má přispívat Generální inspekce bezpečnostních sborů, která se zaměřuje na vyhledávání, odhalování a vyšetřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník Policie České republiky, celník, příslušník Vězeňské služby, příslušník inspekce anebo zaměstnanci těchto útvarů.

Při studování relevantního materiálu jsem se setkávala s častou kritikou institutu vyhošťovací vazby, kdy zejména nedostatečné úprava způsobuje nejednotnost v aplikační praxi soudů, což může zapříčinit zmaření účelu trestu, nebo na druhou stranu příliš tvrdě dopadá na odsouzeného. Autoři odborných článků se shodují v názoru, že vyhošťovací vazba je zvláštní a samostatný zajišťovací institut, na něhož by se neměla uplatňovat legislativní technika – analogie legis, a tedy chybějící úprava by tak neměla být doplňována úpravou obsaženou v hlavě čtvrté oddílu prvním. Problém při užití analogie vyvstal v souvislosti s řešením otázky max. přípustné délky trvání vyhošťovací vazby, přičemž užití ustanovení o standardní vazbě mohlo vést k porušení zákazu analogie in malam partem nebo minimálně k přílišné a nelegitimní tvrdosti zákona.⁹⁸ De lege ferenda navrhuji kusou právní úpravu vyhošťovací vazby zcela zpřesnit, zejména stanovit max. přípustnou délku trvání vyhošťovací vazby, která by dle mého názoru neměla přesáhnout 2 roky, a to s ohledem na zcela odlišný účel této vazby.

⁹⁸ Blíže k tomuto: KOUŘIL, Ivo. Vyhošťovací vazba, zákonná úprava jejího trvání a praxe soudů. *Právní rozhledy*, 2001, č. 6, s. 262.

8. Závěr

Jsem toho názoru, že trestní právo se nemůže na poli generální prevence kriminality cizinců příliš angažovat. Těžiště prevence kriminality, dle mého názoru, leží zcela mimo trestní právo, případně i mimo právo obecně a toto přesvědčení bylo motivem pro zařazení kapitol o nelegální migraci, o právní úpravě pobytu cizinců na území ČR do mé práce. Trestní právo bude ve vztahu k cizincům (a to i z důvodu kulturních, jazykových a podobných bariér) působit spíše represivně, v lepších případech povede rovněž k individuální prevenci. Česká republika jako demokratický, právní stát, respektující základní lidská práva a svobody všech lidí ne pouze svých občanů, proto nepřistupuje a ani nemůže přistupovat k cizincům v rámci trestněprávní úpravy striktněji. Proto, chceme-li se zamýšlet nad tím, zdali je české trestní právo „nastaveno“ tak, aby (ne)dostatečně chránilo společnost před trestnou činností cizinců, musíme analyzovat trestní právo obecně, neboť neexistuje zvláštní cizinecký trestní kodex. Legislativní změny budou nutné vždy, neboť s vývojem techniky, vědy a společnosti se obecně vyvíjí i její produkty, mezi něž řadím i kriminalitu. Příkladem nedávné odezvy státu na škodlivé jednání⁹⁹, které je úzce spojeno s cizinci (zejména s asijskou menšinou), bylo zařazení skutkových podstat¹⁰⁰ do hlavy VII. dílu.¹⁰¹ Nedostatky, na které jsem v rámci současné právní úpravy narazila, a které považuji za nejvýznamnější uvádím mj. v kapitole osmé, ale také u jednotlivých trestných činů v kapitole páté.

⁹⁹ Nespočet kauz, ve kterých figurovali asiáté jako distributoři marihuany jsou, dovolím si tvrdit, notoricky známé.

¹⁰⁰ Změny byly provedeny zapracováním nových skutkových podstat, ale také podrobnější formulací skutkových podstat původních (obsažených v TZ), změn doznala i systematika.

¹⁰¹ Jsou to tyto: „nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy“, „přechovávání omamné psychotropní látky a jedu“, „nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku“, „výroba a držení předmětu k dovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu“.

9. Seznam použitých zdrojů

Judikatura

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15.1.2001, sp.zn. 11 Tcu 92/2000

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1.11.2006, sp.zn. 5 Tdo 1299/2006

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23.10.2001, sp. zn. 4 Tz 186/2001

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24.10.2007, sp.zn. 5 Tdo 1191/2007

Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 2. 4. 1971, sp. zn. 2 To 111/71

Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2002, sp. zn. 7 To 343/2002

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2008, sp.zn. 4 Tz 55/2008

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. 11 Tz 253/2001

Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 21.4.1999, sp.zn. II. ÚS 178/98

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 7. 199, sp. zn. 11 To 9/94

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3.9.1997, sp.zn. 2 Tzn 60/97

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13.2.2008, sp. zn. 7 Tdo 57/2008

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23.1.2008, sp. zn. 8 Tdo 1338/2007

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 27.10.1993, sp. zn. 5 To 66/93

Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 13.7.2011, sp. zn. III.ÚS 1498/11

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Čonka vs. Belgium ze dne 2.2.2002, sp.zn. 51564/99

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Keegan v. Ireland ze dne 26.5.1994, sp.zn. 16969/90

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Marckx v. Belgium ze dne 13.6.1979 sp.zn. 6833/74

Právní předpisy

Směrnice Rady č. 2002/90/ES, ze dne 28.11.2002, kterou se definuje napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu

Rámcové rozhodnutí Rady 2002/946, ze dne 28.11.2002, o posílení trestního rámce s cílem zabránit napomáhání k nepovolenému vstupu, tranzitu a pobytu

Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 326/1999 Sb., zákon o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 441/2003 Sb., zákon o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 341/2011 Sb., zákon o Generální inspekci bezpečnostních sborů a změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 216/2002 Sb., zákon o ochraně státních hranic, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 452/2001 Sb., zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

Publikace

DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (imigranti v Česku): Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. 207 s.

DRBOHLAV, Dušan. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008. 311 s.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník* 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. 1459 s.

HOLCR, Květoň. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009. 190 s.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: Obecná část, Zvláštní část*. 2. vydání. Praha: Leges, 2010. 912 s.

MOULISOVÁ, Marcela. *Kriminalita etnických menšin a cizinců*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 54 s.

NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2010. 576 s.

SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: esej o multietnické společnosti*. Praha: Dokořán, 2005. 132 s.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Komentář k Trestnímu zákoníku*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. 3263 s.

Mezinárodní úmluvy

Úmluva o ochraně lidských práv a svobod

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Elektronické zdroje

Materiál Ministerstva vnitra, odbor migrační a azylové politiky k problematice Migrační a azylové politiky dostupný na <
<http://www.mvcr.cz/mvcren/docDetail.aspx?docid=1610&docType=ART>>.

Materiál Ministerstva vnitra, odbor migrační a azylové politiky k problematice Integrace cizinců – „Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR“. Dostupný na <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/integrace2.html#zasady>>.

Materiál Ministerstva vnitra k problematice Migrace – „Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců“. Dostupný na < <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>>.

Materiál Ministerstva vnitra k problematice pobytu cizinců na území České republiky, dostupný na < <http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=21558937&doctype=ART&chnum=3>>.

Materiál Ministerstva vnitra k problematice migrační a azylové politiky – „Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2010“. Dostupná na <<http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>>.

Materiál Ministerstva vnitra k problematice migrační a azylové politiky – „Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2009“. Dostupná na <<http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>>.

Materiál Ministerstva vnitra k problematice migrační a azylové politiky – „Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2008“. Dostupná na <<http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>>.

Materiál Ministerstva vnitra k problematice migrační a azylové politiky – „Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2007“. Dostupná na <<http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>>.

Materiál Ministerstva vnitra k problematice Policie a minority. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/policie-a-minority-dokumenty.aspx>>.

Závěrečná zpráva zabývající se občanskou stratifikací, migrací za účelem sloučení rodiny a evropskými politikami. Dostupné na <http://research.icmpd.org/fileadmin/Research-Website/Test_content/FINAL_Report_Family_Migration_Policies_Online_FINAL.pdf>.

Článek zabývající se nelegalitou pobytu cizinců a trestními sankcemi. Dostupný na <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2099149>>.

Článek zabývající se binacionálními sňatky ve vztahu k migrační politice. Dostupný na <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2062134>>.

Články

HOŘÁK, Jaromír. Vražda a zabití v novém trestním zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 10, s. 55.

KOUŘIL, Ivo. *Vyhošťovací vazba, zákonná úprava jejího trvání a praxe soudů. Právní rozhledy*, 2001, č. 6, s. 262.

KRATOCHVÍL, Vladimír. „Zrcadlo prvních třiceti šesti...“ (paragrafů obecné části nového trestního zákona České republiky – 2002). *Trestněprávní revue*, 2003, č. 1, s. 1.

KUČERA, Pavel. Vražda v anglickém trestním právu. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 6, s. 171.

PÚRY, František. Souhrn aktuální judikatury – IV. Maření výkonu úředního rozhodnutí. *Trestněprávní revue*, 2006, č. 11, s. 338.

ŘÍHA, Jiří. Trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d trestního zákona. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 1, s. 24.

ŠÁMAL, Pavel. K úpravě trestních sankcí ve vládním návrhu rekodifikace trestního zákoníku. *Trestněprávní revue*, 2005, č. 5, s. 113.

Shrnutí

Ve své diplomové práci se zabývám kriminalitou cizinců páchanou na území České republiky, přičemž kladu důraz na rozbor aktuální trestněprávní úpravy ve vztahu k cizincům. Uvádím změny, kterých doznal nový trestní zákoník oproti původnímu trestnímu zákonu a snažím se zhodnotit, zdali současné české trestní právo poskytuje dostatečnou ochranu společnosti před trestnou činností cizinců. Naopak se ve své práci vyhýbám analýze statistik a grafů o kriminalitě cizinců – obecně, kriminologické nazírání na danou problematiku není cílem mé práce. Protispolečenské jednání cizinců v kontextu dnešního celosvětového fenoménu, kterým je migrace, představuje závažný problém se kterým se musí cílové státy, do nichž směřují hlavní migrační proudy vypořádat, a to za současného respektování mezinárodních závazků. Jedním ze způsobů, kterým stát reaguje na nežádoucí jednání migrantů je trestněprávní postih, který v České republice představuje prostředek “ultima ratio”.

Cizinecká problematika je jedna z nejcitlivějších. Při tvorbě cizineckých zákonů musí zákonodárce jednat diplomaticky, tak aby neohrozil své zájmy jak na vnitrostátní tak na mezinárodní úrovni. Konečný přístup je vyjádřen v migrační politikách jednotlivých států. Nežádoucí jev se kterým se potýká nejenom česká republika je nelegální migrace, kterou v současné době považuji za nejsilnější kriminogenní faktor, proto jí věnuji celou jednu kapitolu. Současně uvádím skutkové podstaty trestných činů, určených k potírání nelegální migrace.

Vybrané trestné činy představují pouhý zlomek trestných činů páchaných cizinci, avšak z uvedených důvodů považuji za žádoucí je ve své práci uvést. Jak jsem již uvedla, v právním státě, není možné trestné činy tolerovat, právě naopak pachatele je nutné potrestat, ve vztahu k cizincům je pak stanoven trest vyhoštění, který v mé práci zaujímá významné místo, právě pro jeho souvislost s cizinci.

Summary

The thesis primarily deals with criminality of foreigners in Czech republic and I place a special emphasis on analysis of current criminal law in relation with foreigners. I have stated certain legal changes that the new criminal codex went through and I tried to come to conclusion, whether the criminal law provides sufficient protection of society against crimes committed by foreigners or not. In my work I am avoiding analyzing statistics and graphs,

that contains the data about criminality of foreigners, generally the criminological point of view was not a goal. Anti-social behavior of foreigners in context of today's phenomenon - which is migration - represent serious problem the „target states“ have to cope with and at the same time all these states are obliged to respect their international commitments. Criminal punishment is the way the states are responding to unwanted conduct of foreigners, but it is uttermost one so called „ultima ratio“.

The issues related to foreigners are one of the most delicate. When creating the law, that regulates the status of foreigners, legislator must be diplomatic, so he does not put his internal and international interest in danger. The final stance is expressed in migration policy of the individual states. Unwanted fact, that the states (not only Czech republic) have to face is illegal migration, that I personally consider the strongest factor supporting crime committing, that is the reason why I devote the whole one chapter to this topic. I also stated specific behavior covered by provisions of criminal codex, so once they are committed offender is punishable. Their purpose is to diminish occurrence of such behavior.

Selected crimes represent only a fraction of crimes committed by foreigners, but from mentioned reasons I believe it is important to bring them out in my thesis. As I said, in legal state it is unacceptable to tolerate crimes. The offender must be properly punished. There is special punishment related only to foreigners – banishment.